

ЗВІТ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ

Документу державного планування

“Стратегія розвитку Срібнянської територіальної громади Чернігівської області на 2021–2027^{1 2} роки”

Виконавець

ФОП БОЙКО О.Ю. Свідоцтво про державну реєстрацію № 2074000000009347 від 19.03.2007

04111, м. Київ, вул. Д. Щербаківського, 53в/ 22.

Тел. : 044 338 9370

Email : office@juliesdata.com

juliesdata.com

facebook.com/juliesdata

Даний твір є об'єктом авторських прав. © Юлія Максимова, Олексій Бойко.

Поширення та цитування можливе лише за умови посилання на першоджерело.

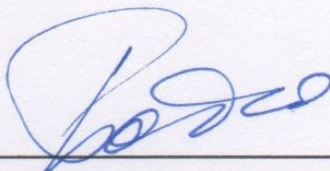
КИЇВ-2021

¹ Назву ДДП було змінено в процесі проходження процедури SEO з “Стратегія розвитку Срібнянської територіальної громади Чернігівської області на 2021–2027 роки на принципах залучення громадськості” на “Стратегія розвитку Срібнянської територіальної громади Чернігівської області на 2021–2027 роки”

² Додатком до цієї “Стратегії розвитку Срібнянської територіальної громади Чернігівської області на 2021–2027 роки” є “План із реалізації стратегії розвитку Срібнянської територіальної громади на 2021–2023 роки”

АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ

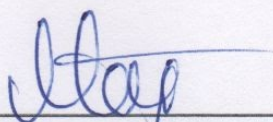
Керівник, спеціаліст із CEO
та геоінформаційних
систем _____

Бойко О.Ю.

Свідоцтво про підвищення кваліфікації Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління № 25-01 від 31 березня 2021р.

Інженер-геоінформатик,
спеціаліст із CEO,

Максимова Ю.С.

Свідоцтво про підвищення кваліфікації Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління № 25-03 від 31 березня 2021р.

ЗМІСТ

Акроніми та аббревіатури	5
1. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЙОГО ЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ ДОКУМЕНТАМИ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ	5
1.1 Зміст та основні цілі ДДП	5
1.2 Зв'язок ДДП із документами вищого рівня	7
2. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ТА ПРОГНОЗНІ ЗМІНИ ЦЬОГО СТАНУ, ЯКЩО ДОКУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ НЕ БУДЕ ЗАТВЕРДЖЕНО (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)	9
2.1. Кліматичні особливості території, для якої розробляється стратегічна екологічна оцінка	9
2.2. Викиди парникових газів	11
2.3. Стан здоров'я	16
2.4. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря	18
2.5. Характеристика водних ресурсів	24
2.6. Відходи	28
2.7. Сучасний стан природно-заповідного фонду та рекреації	33
2.8. Земельні ресурси та ґрунти	39
2.9. Основні екологічні проблеми території ТГ	41
3. ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я НА ТЕРИТОРІЯХ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)	43
3.1. Характеристика територій та можливий вплив ДДП на них	43
3.2. Чинники існуючого негативного впливу на довкілля.	43
3.3. Аналіз сильних та слабких сторін, можливостей та загроз, що стосуються перспектив розвитку населеного пункту. (SWOT і TOWS аналіз)	45
4. ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ, У ТОМУ ЧИСЛІ РИЗИКИ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЗОКРЕМА ЩОДО ТЕРИТОРІЙ З ПРИРОДООХОРОННИМ СТАТУСОМ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)	50
5. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАПОБІГАННЯМ НЕГАТИВНОМУ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ВСТАНОВЛЕНІ НА МІЖНАРОДНОМУ, ДЕРЖАВНОМУ ТА ІНШИХ РІВНЯХ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, А ТАКОЖ ШЛЯХИ ВРАХУВАННЯ ТАКИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ	51
5.1. Основні міжнародні та національні зобов'язання	51
5.2. Процедура ОВД	52
5.3. Інформація про оприлюднення Заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки	53
5.4 Інформація про обговорення Звіту про стратегічну екологічну оцінку	53
6. ОПИС НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ВТОРИННИХ, КУМУЛЯТИВНИХ, СИНЕРГІЧНИХ, КОРОТКО-, СЕРЕДНЬО- ТА ДОВГОСТРОКОВИХ (1, 3-5 ТА 10-15 РОКІВ ВІДПОВІДНО, А ЗА НЕОБХІДНОСТІ - 50-100 РОКІВ), ПОСТІЙНИХ І ТИМЧАСОВИХ, ПОЗИТИВНИХ І НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ	53
6.1 Атмосферне повітря	53
6.2. Клімат	54
6.3. Водні ресурси	54
6.4. Земельні ресурси	55
6.5. Відходи	55

6.6. Біорізноманіття	56
6.7. Природоохоронні території	56
6.8. Здоров'я населення	57
6.9. Транскордонний вплив	57
6.10. Результати розділу	57
7. ЗАХОДИ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ВЖИТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ	60
8. ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ, ЩО РОЗГЛЯДАЛИСЯ, ОПИС СПОСОБУ, В ЯКИЙ ЗДІЙСНЮВАЛАСЯ СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА, У ТОМУ ЧИСЛІ БУДЬ-ЯКІ УСКЛАДНЕННЯ (НЕДОСТАТНІСТЬ ІНФОРМАЦІЇ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ) ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ТАКОЇ ОЦІНКИ	63
8.1. Вихідні дані для виконання оцінки	63
8.2. Використані інструменти та методи	64
8.3. Планувальні альтернативи	64
8.4. Фактори, які не було враховано під час підготовки звіту	65
9. УСКЛАДНЕННЯ (НЕДОСТАТНІСТЬ ІНФОРМАЦІЇ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ) ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ СТРАТЕГІЧНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОЦІНКИ	65
10. ЗАХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ	65
10.1. Вибір екологічних показників	65
10.2. Індикатори моніторингу	66
10.3. Збір статистичних даних	72
10.4. Додаткова інформація щодо моніторингу довкілля	72
11. ОПИС ЙМОВІРНИХ ТРАНСКОРДОННИХ НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ (ЗА НАЯВНОСТІ)	72
12. РЕЗЮМЕ НЕТЕХНІЧНОГО ХАРАКТЕРУ ІНФОРМАЦІЇ, ПЕРЕДБАЧЕНОЇ ПУНКТАМИ 1-10 ЦЬОЇ ЧАСТИНИ, РОЗРАХОВАНЕ НА ШИРОКУ АУДИТОРІЮ	72

ВСТУП

Замовник документу державного планування: Срібнянська селищна рада Прилуцького району Чернігівської області, Чернігівська обл., Прилуцький р-н, смт Срібне, вул. Миру, буд. 54, 17300, тел. (04639) 21543, e-mail: sribnesrada@cg.gov.ua.

Виконавець стратегічної екологічної оцінки ДДП "Стратегія розвитку Срібнянської територіальної громади Чернігівської області на 2021–2027 роки"³ — ФОП Бойко О. Ю. в особі відповідальних осіб Бойка О.Ю., Максимової Ю.С.

Акроніми та аббревіатури

ДДП	Документ державного планування
Додаток	Додаток 1 до ДДП - План із реалізації стратегії розвитку Срібнянської територіальної громади на 2021–2023 роки
ДСТУ	Державний стандарт України
ДСанПіН	Державні санітарні правила і норми
ОДА	Обласна державна адміністрація
ТГ	Територіальна громада
ПЗФ	Природно-заповідний фонд
Стратегія	Ця Стратегія розвитку Срібнянської територіальної громади Чернігівської області на 2021–2027 роки
СЕО	Процедура стратегічної екологічної оцінки документу державного планування
Звіт	Цей звіт про стратегічну екологічну оцінку
СЦ	Стратегічна ціль
ОЦ	Операційна ціль

1. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЙОГО ЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ ДОКУМЕНТАМИ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

1.1 Зміст та основні цілі ДДП

Відповідно до п. 3 частини першої статті 1 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», документи державного планування - стратегії, плани, схеми, містобудівна документація, загальнодержавні програми, державні цільові програми та інші програми і програмні документи, включаючи зміни до них, які розробляються та/або підлягають затвердженню органом державної влади, органом місцевого самоврядування.

«Стратегія розвитку Срібнянської територіальної громади Чернігівської області на 2021–2027 роки» (далі - Стратегія) – документ державного планування, що затверджується органом місцевого самоврядування.

Стратегія розвитку Срібнянської територіальної громади Чернігівської області на 2021–2027 роки (далі Стратегія) направлена на забезпечення розвитку громади шляхом ефективного використання внутрішнього природно-ресурсного потенціалу, підвищення зайнятості населення, створення комфортних умов життя населення, формування позитивного іміджу громади, підвищення добробуту та стимулювання гармонійного розвитку населення, забезпечення екологічної безпеки та вдосконалення територіальної організації суспільства.

³ Додатком до цієї "Стратегії розвитку Срібнянської територіальної громади Чернігівської області на 2021–2027 роки" є "План із реалізації стратегії розвитку Срібнянської територіальної громади на 2021–2023 роки"

В таблиці 1.1 наведено основні стратегічні, оперативні цілі та першочергові заходи з їх реалізації.

Таблиця 1.1⁴
Стратегічні, операційні цілі та заходи Стратегії розвитку Срібнянської територіальної громади Чернігівської області на 2021–2027 роки

Операційна ціль	Завдання/Проект
СЦ 1. Розвиток людського потенціалу на засадах гендерної рівності та хорошого врядування	
1.1. Забезпечення доступу до якісної освіти	1.1.1. Реорганізувати та оптимізувати мережу закладів загальної середньої освіти та модернізувати її матеріально-технічну базу 1.1.2. Створити сучасне, безпечне і комфортне середовища дошкільної та позашкільної освіти
1.2. Просування здорового способу життя та розвитку спортивної інфраструктури	1.2.1. Підвищити доступність та якість надання послуг охорони здоров'я 1.2.2. залучити кваліфікованих галузевих лікарів до громади 1.2.3. Підтримати громадські об'єднання та ініціативи у галузі спорту 1.2.4. Створити Активні парки та інші спортивні локації для популяризації здорового способу життя
1.3. Створення єдиного культурного простору із збереженням основних факторів історичної самобутності Срібнянщини	1.3.1. Підтримати та популяризувати пам'ятки історико-архітектурної спадщини громади: маєтки Галаганів в с.Сокиринці та смт Дігтярі та городище в смт Срібне 1.3.2. Забезпечити доступність до якісних культурних послуг із дотриманням інклюзивності 1.3.3. Підтримати розвиток місцевих національних та культурних традицій
1.4. Підвищення громадянської та гендерної обізнаності, соціальної активності мешканців громади	1.4.1. Створити сучасні молодіжні простори, забезпечити умови для творчого самовираження молоді, дітей, осіб з особливими потребами 1.4.2. Створити та популяризувати нові форми комунікації влади та громадськості, підтримати розвиток різноманіття соціальної активності мешканців громади
СЦ 2. Охорона довкілля, створення безпечного та комфортного життєвого середовища	
2.1. Модернізація та розвиток інженерної інфраструктури. Енергозбереження	2.1.1. Реконструювати вулиці та дороги комунальної власності, дотичну інфраструктуру 2.1.2. Підтримати діяльність територіального центру, збільшити кількість та якість надання соціальних послуг 2.1.3. Реконструювати та відновити вуличне освітлення 2.1.4. Модернізувати об'єкти водопостачання, забезпечити мешканців якісною питною водою 2.1.5. Поширити швидкісний Інтернет в населених пунктах громади 2.1.6. Запровадити альтернативні джерела енергії, енергозберігаючі технології та енергоменеджмент об'єктів соціальної сфери
2.2. Збереження та відновлення довкілля, підвищення екологічної культури мешканців громади	2.2.1. Ліквідувати стихійні сміттєзвалища, налагодити регулярний збір та вивезення твердих побутових відходів, запровадити їх роздільне збирання 2.2.2. Впровадити новітні технології з утилізації рідких нечистот 2.2.3. Усунути забруднення та засмічення кскаду комунальних ставків

⁴ Таблиця містить стратегічні, операційні цілі та завдання в межах цих цілей, зведені на основі, визначених в Стратегії в межах опису стратегічних напрямів та планів їх реалізації

	2.2.4. Реконструювати низку громадських місць на засадах ландшафтного дизайну
2.3.Збільшення кількості та покращення якості комунальних послуг	2.3.1. Розширити надання комунальних послуг 2.3.2. Налагодити транспортне сполучення між адміністративним центром та населеними пунктами громади
СЦ 3. Підвищення конкурентоспроможності громади на основі сталого розвитку пріоритетних галузей економіки	
3.1.Стимулювання розвитку аграрного сектору	3.1.1. Популяризувати серед дрібних сільськогосподарських виробників сучасні аграрні технології та виробництво органічної продукції 3.1.2. Стимулювати створення сільськогосподарської кооперації та розвиток дрібних фермерських господарств
3.2.Розвиток переробки сільськогосподарської продукції	3.2.1. Розробити та просувати інвестиційні пропозиції громади 3.2.2.Стимулювати розвиток на теренах громади переробної промисловості
3.3.Покращення умов підприємницької діяльності	3.3.1.Організувати надання консультативно-методичної та іншої допомоги для суб'єктів мікро- та малого бізнесу 3.3.2.Розширити надання адміністративних послуг, запровадити їх діджиталізацію
3.4. Забезпечення комплексного просторового планування розвитку території громади	3.4.1. Провести топозйомки населених пунктів 3.4.2. Розробити генеральні плани населених пунктів та іншу містобудівну документацію
3.5. Розвиток сполученого багатоманіття туризму та рекреації	3.5.1.Підтримати розвиток сільського зеленого туризму 3.5.2. Розробити туристичний бренд громади «Галаганівські маєтки» 3.5.3.Створити рекреаційні зони та зони для відпочинку 3.5.4.Сприяти розвитку туристичної інфраструктури та послуг 3.5.5. Розробити та запровадити нові туристичні маршрути та інші туристично-рекреаційні продукти, просувати інформаційну продукцію про туристичні можливості громади
Операційна ціль	Завдання/Проект

Відповідні індикатори виконання щодо кожного завдання операційних цілей наведено у таблицях розділу ДДП [“Показники \(індикатори\) продуктів та результатів реалізації Стратегії.”](#)

1.2 Зв'язок ДДП із документами вищого рівня

Відповідно до ДДП, Узгодженість основних напрямів Стратегії із Стратегії розвитку Чернігівської області на період до 2027 р.⁵ подано в таблиці 1.2.

⁵https://cg.gov.ua/web_docs/1/2019/04/docs/%D0%A1%D0%A2%D0%A0%D0%90%D0%A2%D0%95%D0%93%D0%86%D0%AF_%202027_%D0%B7%D1%96%20%D0%B7%D0%BC%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BC%D0%B8.pdf

Таблиця 1.2

Узгодженість основних положень Стратегії із основними напрямками Стратегії розвитку Чернігівської області на період до 2027 р.

	Основні напрямки Стратегії розвитку Чернігівської області на період до 2027 р				
Стратегічні цілі Стратегії	СЦ.1. Розвиток людського потенціалу	СЦ.2. Комфортні та безпечні умови для життя	СЦ.3. Підвищення конкурентоспроможності регіональної економіки	СЦ.4. Прискорений інноваційний розвиток пріоритетних сфер економічної діяльності	СЦ.5. Ефективне багаторівневе врядування та управління територіальним розвитком
СЦ. 1. Розвиток людського потенціалу на засадах гендерної рівності та хорошого врядування	++	+	+	+	++
СЦ. 2. Охорона довкілля, створення безпечного та комфортного життєвого середовища	+	++	+	+	+
СЦ. 3. Підвищення конкурентоспроможності громади на основі сталого розвитку пріоритетних галузей економіки	+	+	++	++	+

Більш детальну інформацію про узгодженість операційних цілей двох документів наведено у таблиці “Операційні цілі” розділу “Узгодженість зі Стратегією розвитку Чернігівської області” проекту ДДП.

Згідно проекту ДДП, Стратегія має узгодженість із Державною стратегією регіонального розвитку. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021–2027 рр. включає три Стратегічні цілі:

1. Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах.
2. Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів.
3. Розбудова ефективного багаторівневого врядування.

В усіх зазначених випадках спостерігається повне (понад 50% оперативних цілей) або часткове (менше 50% оперативних цілей) співпадіння зі змістом цілей Стратегії.

Стратегічна ціль 1 «Розвиток людського потенціалу на засадах гендерної рівності та хорошого врядування» Стратегії прямо співвідноситься з стратегічною ціллю № 1 Державної стратегії та частково – 2 та 3.

Стратегічна ціль №2 «Охорона довкілля, створення безпечного та комфортного життєвого середовища» прямо кореспондується з ціллю № 1.

Стратегічна ціль №3 «Підвищення конкурентоспроможності громади на основі сталого розвитку пріоритетних галузей економіки» частково кореспондується з ціллю № 2.

Інформацію щодо узгодженості Стратегії із цілями сталого розвитку подано в таблиці нижче.

Таблиця 1.3.

Узгодженість основних положень Стратегії із Цілями сталого розвитку⁶

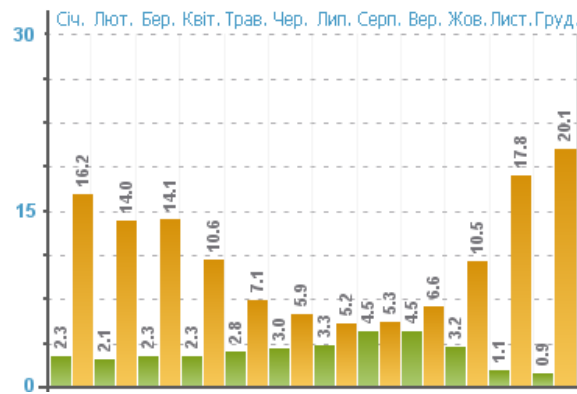
СЦ Стратегії	Цілі сталого розвитку																
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
СЦ. 1.	0	0	+	+	+	0	0	+	0	+	0	0	0	0	0	+	0
СЦ. 2.	0	0	+	0	0	+	+	0	+	0	+	0	0	0	=	=	0
СЦ. 3.	0	+	0	0	0	0	0	+	+	0	+	0	0	0	0	0	+

2. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ТА ПРОГНОЗНІ ЗМІНИ ЦЬОГО СТАНУ, ЯКЩО ДОКУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ НЕ БУДЕ ЗАТВЕРДЖЕНО (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ

2.1. Кліматичні особливості території, для якої розробляється стратегічна екологічна оцінка

Основними характеристиками кліматичних умов є температура повітря, атмосферні опади тощо. Нижче розглянуто деякі з цих складових.

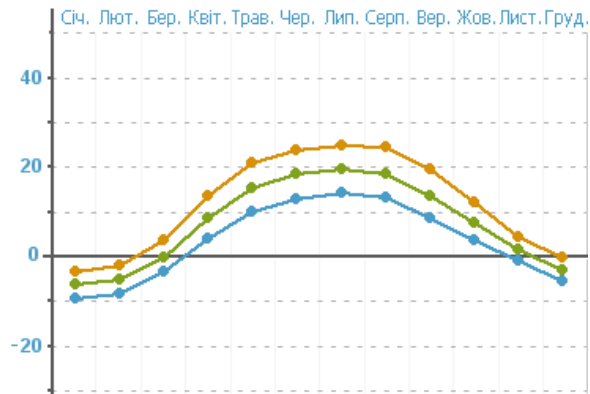
Умови загальної атмосферної циркуляції визначають напрямки вітрів: взимку – західні і південно-західні, влітку – західні і північно-західні. Нижче наведено графіки кліматичних даних на станції “Прилуки”, починаючи з 1899 року за даними Українського гідрометричного центру [\[https://meteo.gov.ua/ua/34208/climate/climate_stations/7/1/\]](https://meteo.gov.ua/ua/34208/climate/climate_stations/7/1/). Клімат у Сріблянській громаді помірно континентальний.

Умовні позначення: зелений графік- ясні; помаранчевий графік - похмури
 рис.2.1 Число ясних і похмурих днів за загальною та нижньою хмарністю

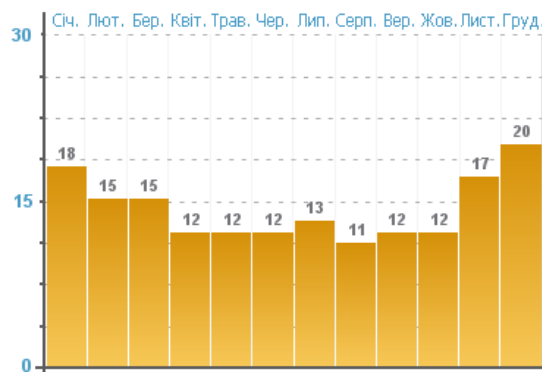
⁶ <https://cutt.ly/MmC72wj>

⁷ Примітка. “+” - узгоджені частково, “++” - повністю узгоджені, “-” - є суперечності, “0” - нейтральний взаємозв'язок.

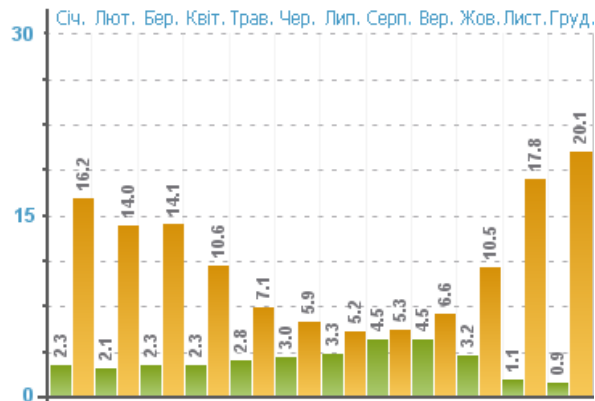
Умовні позначення: оранжева лінія графіку- середньомісячна максимальна;
синя лінія графіку -середньомісячна мінімальна;
зелена лінія графіку - середньомісячна.

рис.2.2 Показники середньої місячної і річної температури

Умовні позначення: зелений графік- середня; оранжевий графік - максимальна.

рис.2.3 Число днів із різною кількістю опадів

Умовні позначення: зелений графік- середня; оранжевий графік - максимальна.

рис.2.4. Середня місячна і максимальна кількість опадів (мм) з поправками на змочування

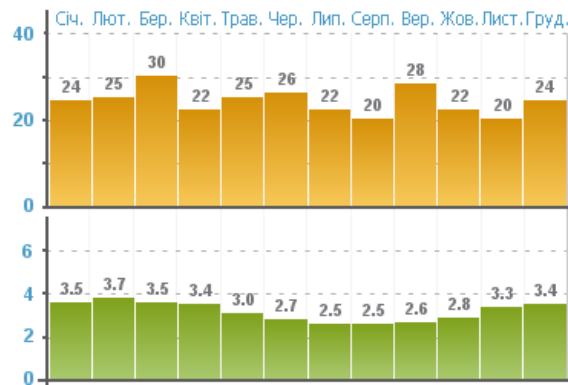

рис.2.5. Швидкість вітру, м/с*

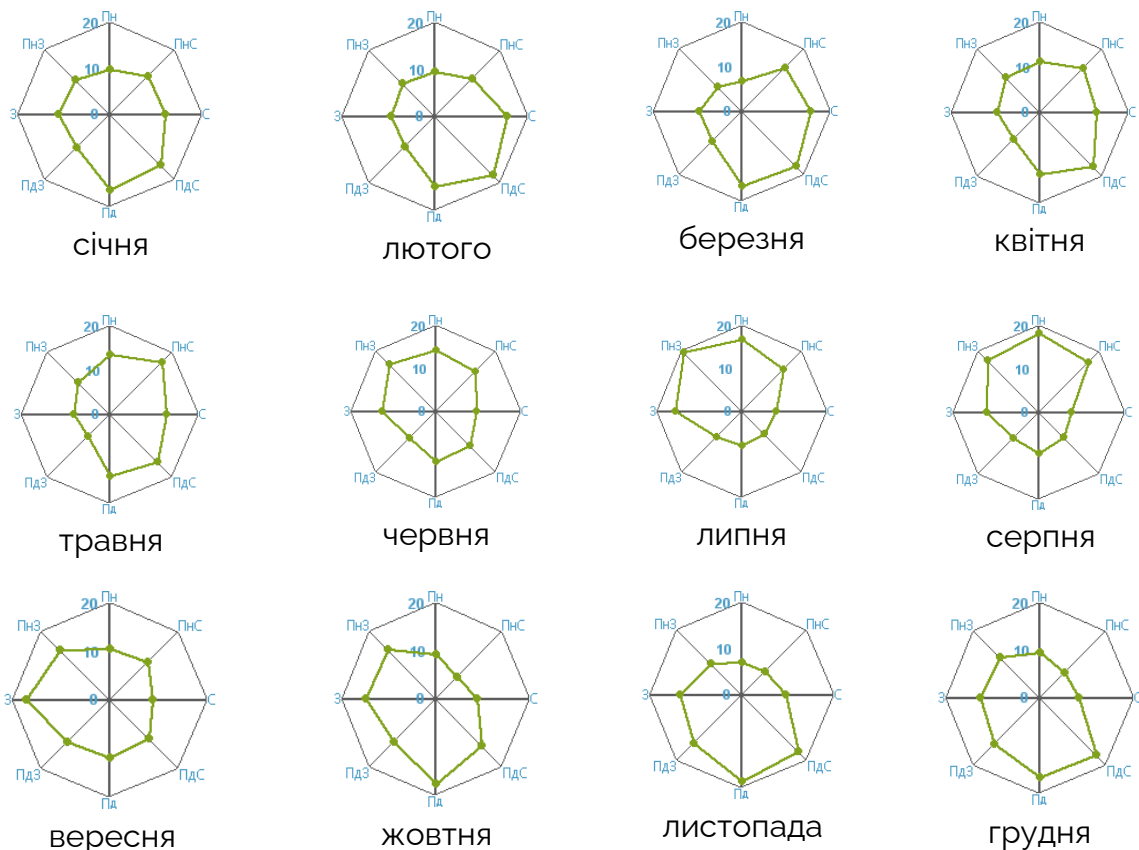

рис.2.6. Повторюваність (%) напрямку вітру та штилю

2.2. Викиди парникових газів

Парникові гази, що утворюються внаслідок діяльності людини, викликають посилення парникового ефекту та є одним із суттєвих факторів впливу на зміну клімату. Надмірна кількість газів, які утворюються в результаті діяльності транспорту, сільського господарства, промисловості, а також лісових пожеж, утримують сонячне тепло у нижніх шарах атмосфери, не даючи йому повертатись до космосу.

Згідно Доповіді про стан навколишнього природного середовища в Чернігівській області [https://eco.cg.gov.ua/index.php?id=15801&tp=1&pg] в 2019 році із загальної кількості викинутих в атмосферне повітря Чернігівщини шкідливих речовин, що належать до парникових газів, становили: діоксид вуглецю – 1542.784

тис. т, метан – 9230,965 т та закис азоту – 23,514 т.

Нижче наведено кількість діоксиду вуглецю (парникового газу) та інших газів, які надійшли від стаціонарних джерел забруднення в атмосферне повітря надійшло в Срібнянському районі.

Таблиця 2.1

Динаміка викидів стаціонарними джерелами в атмосферне повітря, в тому числі по найпоширеніших речовинах (пил, діоксид сірки, діоксид азоту, оксид вуглецю) в Срібнянському районі, тис. тонн

Рік	пил	діоксид сірки	діоксид азоту	оксид вуглецю
2000	0,007	0,001	0,003	0,009
2016	0,001	0,001	0,001	0,001
2017	0,002	0,002	0,002	0,005
2018	0,001	0,001	0,002	0,004
2019	0,002	0,001	0,005	0,005

Рухомі джерела викидів (автомобільний, залізничний, річковий транспорт та виробнича техніка) залишаються потужним забруднювачем довкілля в області, але окремі відомості про викиди від пересувних джерел забруднення за останні роки відсутні.

2.2.2. Прогнозовані зміни клімату, якщо документ не буде затверджено

Згідно Регіональної доповіді про стан навколишнього природного середовища в Чернігівській області за 2020 рік [<https://eco.cg.gov.ua/index.php?id=15801&tp=1&pg>] на території області спостерігаються загальні кліматичні тенденції характерні для України.

Відповідно до Агрокліматичного зонування території України з врахуванням зміни клімату [Т. І. Адаменко, 2014], клімат України змінюється як і глобальний клімат, однак потепління на нашій території відбувається навіть швидше, ніж в інших регіонах Північної півкулі. Починаючи з 1989 року, у нашій країні спостерігається майже безперервний період потепління, і упродовж цього часу середня річна температура повітря в Україні у 70 % випадків була вищою за норму. Найвища середньорічна температура за весь період інструментальних спостережень за погодою була зафіксована у 2007 р. Вона по всій території країни на 2–3 °С перевищила норму. Наприклад, у Києві вона становила +10,3° (норма +7,7°) і була вищою, ніж в Одесі за нормою, а в Одесі — +12,6° (норма +10,1°) не фіксувалася до цього часу зовсім.

Згідно Районування (зонування) території України за тенденцією зміни зволоження, на території Срібнянської громади зволоження майже не змінилося, якщо порівнювати періоди 1961–1990рр. та 1991–2013рр із використанням гідротермічного коефіцієнта Селянінова.

Істотне потепління взимку, незначне промерзання ґрунту та раннє настання весняних процесів сприяють збільшенню кількості та площ осередків шкідників та хвороб сільськогосподарських культур і лісу. Надалі ймовірна міграція шкідників, не характерних для території Чернігівської області, збільшення їх чисельності та кількості поколінь. Підвищення температури повітря негативно впливає на водні ресурси, збільшує ризики виникнення лісових пожеж.

Згідно рекомендацій щодо включення кліматичних питань до документів державного планування (лист-звернення заступника Міністра пані Ірини Ставчук від 03.03.2020 №26/1.4-3-5650, додаток 1) нижче в таблиці наведено узагальнену оцінку впливу на клімат ДДП.

Таблиця 2.2

Ціль ДДП	Заходи	Оцінка впливу ⁸	Ознака
СЦ 1. Розвиток людського потенціалу на засадах гендерної рівності та хорошого врядування			
1.1. Забезпечення доступу до якісної освіти	1.1.1. Реорганізувати та оптимізувати мережу закладів загальної середньої освіти та модернізувати її матеріально-технічну базу 1.1.2. Створити сучасне, безпечне і комфортне середовища дошкільної та позашкільної освіти	-	Заходи, які безпосередньо впливатимуть на зміну клімату в межах операційної цілі не передбачено.
1.2. Просування здорового способу життя та розвиток спортивної інфраструктури	1.2.1. Підвищити доступність та якість надання послуг охорони здоров'я 1.2.2. Залучити кваліфікованих галузевих лікарів до громади 1.2.3. Підтримати громадські об'єднання та ініціативи у галузі спорту 1.2.4. Створити Активні парки та інші спортивні локації для популяризації здорового способу життя	-	Заходи, які безпосередньо впливатимуть на зміну клімату в межах операційної цілі не передбачено.
1.3. Створення єдиного культурного простору із збереженням основних факторів історичної самобутності Срібнянщини	1.3.1. Підтримати та популяризувати пам'ятки історико-архітектурної спадщини громади: маєтки Галаганів в с.Сокиринці та с.МТ Дігтярі та городище в с.МТ Срібне 1.3.2. Забезпечити доступність до якісних культурних послуг із дотриманням інклюзивності 1.3.3. Підтримати розвиток місцевих національних та культурних традицій	-	Заходи, які безпосередньо впливатимуть на зміну клімату в межах операційної цілі не передбачено.

⁸ **Примітка.** “М-” - пом'якшення, зменшення сумарного річного негативного впливу на клімат внаслідок проведення ДДП, “М+” - пом'якшення, збільшення сумарного щорічного негативного впливу на клімат внаслідок проведення ДДП, “Mt” - пом'якшення, одноразові великі викиди ПГ під час проведення ДДП, “A+” - адаптація, сприяння сумарного адаптаційного потенціалу регіону до зміни клімату внаслідок проведення ДДП, “A-” - адаптація, зменшення сумарного адаптаційного потенціалу регіону до зміни клімату внаслідок проведення ДДП; “НО” - неможливо оцінити через недостатність інформації або її узагальненість.

	історико-архітектурної спадщини громади: маєтки Галаганів в с.Сокиринці та смт Дігтярі та городище в смт Срібне		
1.4. Підвищення громадянської та гендерної обізнаності, соціальної активності мешканців громади	1.4.1. Створити сучасні молодіжні простори, забезпечити умови для творчого самовираження молоді, дітей, осіб з особливими потребами 1.4.2. Створити та популяризувати нові форми комунікації влади та громадськості, підтримати розвиток різноманіття соціальної активності мешканців громади	-	Заходи, які безпосередньо впливатимуть на зміну клімату в межах операційної цілі не передбачено.

СЦ. 2. Охорона довкілля, створення безпечного та комфортного життєвого середовища

2.1. Модернізація та розвиток інженерної інфраструктури. Енергозбереження	2.1.1. Реконструювати вулиці та дороги комунальної власності, дотичну інфраструктуру 2.1.2. Підтримати діяльність територіального центру, збільшити кількість та якість надання соціальних послуг 2.1.3. Реконструювати та відновити вуличне освітлення 2.1.4. Модернізувати об'єкти водопостачання, забезпечити мешканців якісною питною водою 2.1.5. Поширити швидкісний Інтернет в населених пунктах громади 2.1.6. Запровадити альтернативні джерела енергії, енергозберігаючі технології та енергоменеджмент об'єктів соціальної сфери	M+	Заходи, які безпосередньо впливатимуть на зміну клімату в межах операційної цілі не передбачено.
2.2. Збереження та відновлення довкілля, підвищення екологічної культури мешканців громади	2.2.1. Ліквідувати стихійні сміттєзвалища, налагодити регулярний збір та вивезення твердих побутових відходів, запровадити їх роздільне збирання 2.2.2. Впровадити новітні технології з утилізації рідких нечистот 2.2.3. Усунути забруднення та засмічення кскаду комунальних ставків	M+	Заходи, які безпосередньо впливатимуть на зміну клімату в межах операційної цілі не передбачено.

	2.2.4. Реконструювати низку громадських місць на засадах ландшафтного дизайну		
2.3.Збільшення кількості та покращення якості комунальних послуг	2.3.1. Розширити надання комунальних послуг 2.3.2. Налагодити транспортне сполучення між адміністративним центром та населеними пунктами громади	-	Заходи, які безпосередньо впливатимуть на зміну клімату в межах операційної цілі не передбачено.
СЦ 3. Підвищення конкурентоспроможності громади на основі сталого розвитку пріоритетних галузей економіки			
3.1.Стимулювання розвитку аграрного сектору	3.1.1. Популяризувати серед дрібних сільськогосподарських виробників сучасні аграрні технології та виробництво органічної продукції 3.1.2. Стимулювати створення сільськогосподарської кооперації та розвиток дрібних фермерських господарств	M+	Заходи, які безпосередньо впливатимуть на зміну клімату в межах операційної цілі не передбачено.
3.2.Розвиток переробки сільськогосподарської продукції	3.2.1. Розробити та просувати інвестиційні пропозиції громади 3.2.2.Стимулювати розвиток на теренах громади переробної промисловості	НО	Неможливо оцінити через відсутність інформації щодо конкретних проектів
3.3.Покращення умов підприємницької діяльності	3.3.1.Організувати надання консультативно-методичної та іншої допомоги для суб'єктів мікро- та малого бізнесу 3.3.2.Розширити надання адміністративних послуг, запровадити їх діджиталізацію	-	Заходи, які безпосередньо впливатимуть на зміну клімату в межах операційної цілі не передбачено.
3.4. Забезпечення комплексного просторового планування розвитку території громади	3.4.1. Провести топовиймки населених пунктів 3.4.2. Розробити генеральні плани населених пунктів та іншу містобудівну документацію	Mt	Можливий короткостроковий вплив під час реалізації проектних рішень. Для уникнення шкоди довкіллю від таких рішень необхідне проведення SEO містобудівної документації та ОВД для планованої діяльності.
3.5. Розвиток сполученого багатоманіття туризму та рекреації	3.5.1.Підтримати розвиток сільського зеленого туризму 3.5.2. Розробити туристичний бренд громади «Галаганівські маєтки» 3.5.3.Створити рекреаційні зони та зони для відпочинку	-	Заходи, які безпосередньо впливатимуть на зміну клімату в межах операційної цілі не передбачено.

	3.5.4.Сприяти розвитку туристичної інфраструктури та послуг 3.5.5. Розробити та запровадити нові туристичні маршрути та інші туристично-рекреаційні продукти, просувати інформаційну продукцію про туристичні можливості громади		
Ціль ДДП	Заходи	Оцінка впливу	Ознака

2.3. Стан здоров'я

Стан здоров'я населення оцінюється, зокрема за тенденцією та кількістю вперше зареєстрованих випадків захворювань, структурою населення, загальної кількості захворюваності тощо. Статистику по зазначеним показникам подано нижче згідно даних головного управління статистики Чернігівської області, Державної служби статистики України [<http://www.ukrstat.gov.ua/>], профілю Срібнянської громади та даних ДДП.

Інформацію про кількість населення в громаді в розрізі населених пунктів, динаміку природного та міграційного руху населення, розподіл населення за віком наведено в розділі ДДП “Населення громади та її трудові ресурси”.

Основними тенденціями є значна частка пенсіонерів (близько третини), зменшення чисельності населення, стабільно низький показник народжуваності, негативне сальдо трудової міграції, збільшення тривалості життя.

Локальна статистична інформація про захворюваність по Срібнянській громаді відсутня. В таблицях нижче наведено динаміку кількості померлих за статтю, віковими групами та причинами смерті в Чернігівській області.

Хоча за абсолютними показниками бачимо зменшення частоти смертності за більшістю причин смерті за 2015-2020 роки, але із поправкою на зменшення кількості населення з 2015 по 2020 рр видно незначне але стійке збільшення смертності за основними хворобами - системи кровообігу. Також потребують уваги стійке збільшення (з 2015 року) певних видів злоякісних новоутворень - печінки, жіночих статевих органів, хвороб органів травлення, а також стійке збільшення з 2015 року смертності від пневмонії (не враховуючи COVID-19). У відносному значенні з 2015 року також на 18,6% зросла кількість неідентифікованих та неуточнених причин смерті. Причини такої динаміки потребують більш детальних досліджень.

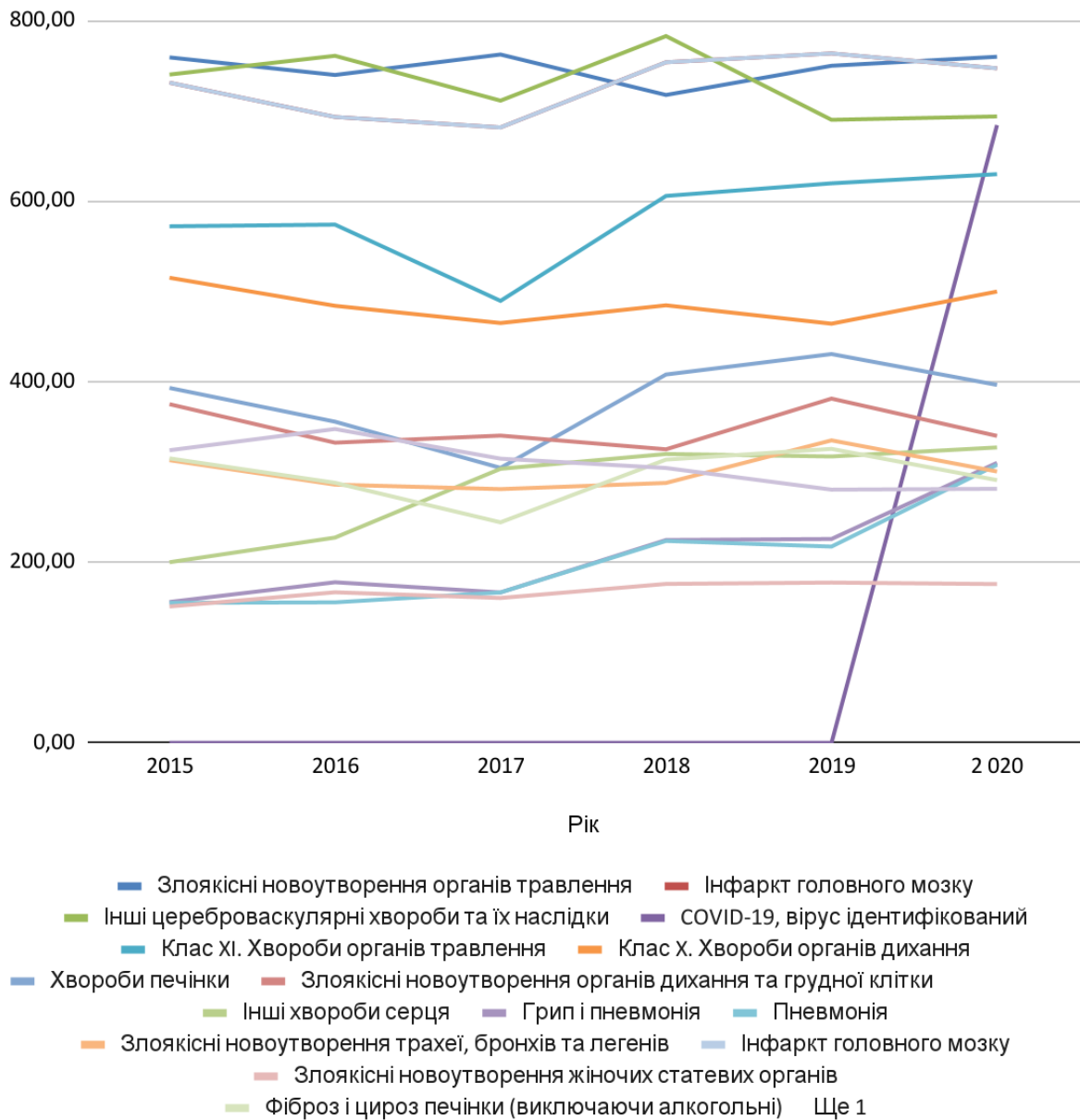

Рис 2.1

Динаміка кількості померлих за статтю, віковими групами та причинами смерті в Чернігівській області, осіб. Динаміку наведено з урахуванням зменшення кількості населення з 2015 року [<http://database.ukrcensus.gov.ua>]

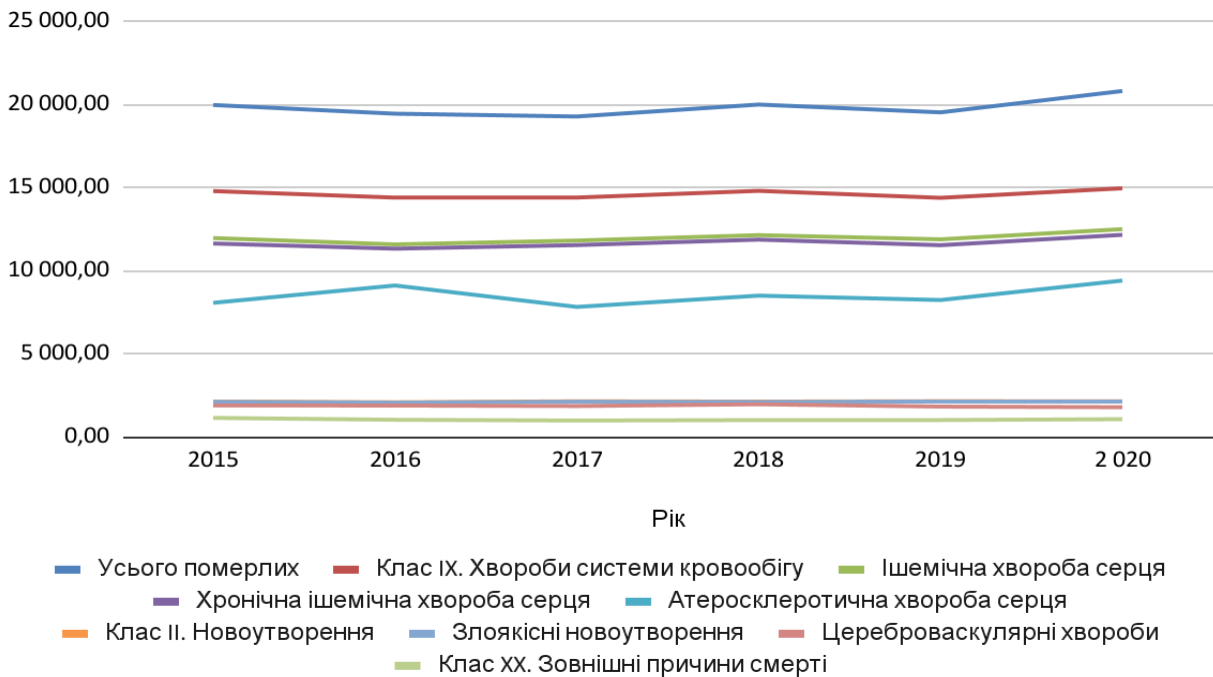

Рис. 2.2

Динаміка кількості померлих за статтю, віковими групами та причинами смерті в Чернігівській області. Динаміку наведено з урахуванням зменшення кількості населення з 2015 року [<http://database.ukrcensus.gov.ua>]

2.3.1. Прогнозовані зміни стану здоров'я населення, якщо документ не буде затверджено

За умови збереження існуючої ситуації значного збільшення впливу негативних факторів на стан здоров'я мешканців не передбачається. У зв'язку з кумулятивними впливами автомобільних викидів, недостатнім очищенням стічних вод, неякісної питної води, нераціонального поводження із відходами, в тому числі ріст кількості несанкціонованих сміттєзвалищ, можливе накопичення шкідливих сполук в ґрунті, зараження ґрунтових вод, поверхневих вод, повітря, що матиме систематичний негативний вплив на здоров'я, зумовлюючи збільшення частоти хронічних захворювань.

Детальний прогноз стану здоров'я населення можливий лише після збору локальних статистичних даних на рівні громади. Такий збір має бути налагоджений в процесі СЕО, в частині моніторингу наслідків виконання ДДП для довкілля.

2.4. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря

Згідно проекту ДДП, на території Срібнянської ТГ наявні переважно сільськогосподарські підприємства які спеціалізуються в основному на вирощуванні зернових та технічних культур, дещо менше займаються розведенням тваринництвом (велика рогата худоба та свинарство).

Відповідно до Регіональної доповіді про стан навколишнього середовища в Чернігівській області за 2020 рік, нижче наведено інформацію про стан викидів по області та Срібнянському району зокрема. Локалізовані дані по громаді відсутні. Детальна інформація про зміст дозволів на викиди для підприємств на території громади відсутня, динаміку змін викидів для таких підприємств оцінити неможливо.

Таблиця 2.2.
 Динаміка обсягів викидів забруднюючих речовин стаціонарними джерелами в атмосферне повітря в Чернігівській області

Роки	Викиди в атмосферне повітря, тис. т			Щільність викидів у розрахунку на 1 кв. км, кг	Обсяги викидів у розрахунку на 1 особу, кг	Обсяг викидів на одиницю ВРП, т
	Всього	у тому числі				
		стаціонарними джерелами	пересувними джерелами			
2000	64,183	20,164	44,019	2001	55	*
2017	31,854	31,854	**	989,685	30,752	*
2018	29,661	29,661	**	929,721	29,28	*
2019	27,437	27,437	**	860,0	27,5	*
2020	20,888	20,888	**	655,0	21,2	*

Таблиця 2.3.
 Динаміка обсягів викидів забруднюючих речовин стаціонарними джерелами в атмосферне повітря в Срібнянському районі

Назва населених пунктів	2000	2017	2018	2019	2020
Всього	20,164	31,574	29,661	27,437	20,888
Срібнянський	0,020	0,459	0,316	0,659	0,475

Таблиця 2.4.
 Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря за видами економічної діяльності у 2020р

	Код за КВЕД-2010	Обсяги викидів		Крім того, обсяги викидів діоксиду вуглецю	
		тонн	у % до 2019 р.	тонн	у % до 2019 р.
Усі види економічної діяльності		20888,5	76,1	1365965,0	88,5
Сільське, лісове та рибне господарство	A	8570,4	84,4	46852,5	115,4
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	B	537,2	109,0	7398,9	107,3
Переробна промисловість	C	2730,5	87,0	141715,2	91,3
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	D	6004,3	58,4	1064339,7	83,5

Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	E	1255,4	99,8	4936,4	98,7
Будівництво	F	6,1	11,5	7,4	100,0
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	G	121,3	79,9	1128,2	138,7
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	H	1016,5	126,4	83550,2	215,8
Тимчасове розміщування й організація харчування	I	-	-	-	-
Інформація та телекомунікації	J	1,0	35,7	385,1	80,9
Фінансова та страхова діяльність	K	0,2	101,8	-	-
Операції з нерухомим майном	L	77,8	71,2	8410,4	109,4
Професійна, наукова та технічна діяльність	M	1,5	114,2	13,1	x
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	N	3,1	79,2	301,4	66,3
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	O	394,8	69,2	4098,8	51,0
Освіта	P	61,3	25,9	912,0	67,9
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	Q	99,6	58,3	1652,7	62,6
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	R	7,5	100,0	263,0	100,0
Надання інших видів послуг	S	-	-	-	-

Перелік підприємств, установ, організацій, фізичних осіб-підприємців яким в установленому порядку видано дозволи на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами (які по ступеню впливу на забруднення атмосферного повітря відносяться до об'єктів другої та третьої групи) у 2018-2020 рр. та здійснено реєстрацію декларації про відходи або видано дозволи на здійснення операцій у сфері поводження з відходами у 2020 році (станом на 31.03.2020р.).

Таблиця 2.5.

Назва підприємства, установи, організації, ПІБ фізичної особи-підприємця, юридична адреса	Код ЄДРПОУ/ Реєстраційний номер облікової картки платника податків/серія та номер паспорту для	Фактична адреса місця розміщення стаціонарного джерела забруднення			Дані за дозволами на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами			
		назва району (міста)	тип та назва населеного пункту	назва вулиці, № будинку	Номер дозволу у	Дата видачі дозволу (число, місяць)	Початок терміну дії дозволу (число, місяць,	Закінчення терміну дії дозволу (число, місяць,

	фізичної особи ¹					ь, рік)	місяць, рік)	рік)
АТ "ОТКЕ" (14000, Чернігівська обл, м. Чернігів, вул. Комсомольська, 55 Б)	03357671	Срібнянський	смт. Срібне	вул. Сонячна, 18 -А	7425155 100-2	18.10.2 018	18.10.2 018	необмежений
АТ "ОТКЕ" (14000, Чернігівська обл, м. Чернігів, вул. Комсомольська, 55 Б)	03357671	Срібнянський	смт. Срібне	вул. Миру, 47 - А	7425155 100-10	18.10.2 018	18.10.2 018	необмежений
ТОВ "ОБРІЙ" (17300, Чернігівська обл., Срібнянський р-н, смт Срібне, вул. Шкільна, 78)	30875394	Срібнянський	смт. Срібне	вул. Шкільна, 78	7425155 100-11	04.01. 2019	04.01.2 019	необмежений
СТОВ "Батьківщина" (17311, Чернігівська обл., Срібнянський р-н, смт Срібне, вул. Незалежності, 51)	30875436	Срібнянський	смт. Срібне	вул. Миру, 75	7425155 100-12	12.03.2 020	12.03.2 020	необмежений

Перелік підприємств, установ, організацій, громадян - суб'єктів господарювання Чернігівської області, яким у 2013-2017р.р. видано дозволи на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами " та надано адміністративні послуги по реєстрації декларацій про відходи"

Таблиця 2.6.

Назва підприємства, установи, організації (прізвище, ім'я та по батькові громадянина - суб'єкта господарювання)	Місцезнаходження (область, район, тип та назва населеного пункту, вулиця, будинок, код за КОАТУУ), місце проживання громадянина-суб'єкта підприємницької діяльності	Місцезнаходження стаціонарних джерел забруднення та спеціально відведених для розміщення відходів місць чи об'єктів	Ідентифікаційний код за ЄДРПОУ	Дата реєстрації декларації про відходи за 2015 рік	Термін дії дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря
---	---	---	--------------------------------	--	--

Товариство з обмеженою відповідальністю "Обрій"	17300, смт. Срібне, вул. Шкільна, 78	17302, Срібнянський р-н, с.Никонівка (проммайданчик №3), 17300, Срібнянський р-н, с.Побочіївка (проммайданчик №5) (джерело викидів)	30875394	12.09.2016р.	виданий 06.07.2016 р., термін дії: необмежений
ТОВ "АВАНТАЖ 7" (АГЗП)	01042, м. Київ, вул. Івана Кудрі, 18/2, к. 13	17320, Срібнянський р-н, с. Олексинці, вул. Польова, 2 (джерело викидів)	33831847		виданий 07.07.2015 р., термін дії: необмежений
ПАТ "Чернігівгаз" (Срібнянський РГГ)	14021, м. Чернігів, вул. Любецька, 68	17300, смт. Срібне, вул. Леніна, 94а	03358104		виданий 15.01.2014., термін дії: з 15.01.2014р. до 15.01.2024 р.
ТОВ "Укрнафтогазінвест" (свердловина №3)	м. Прилуки, вул. Індустріальна, 2	Срібнянський р-н, землі Олексинської с/р (джерела викидів)			виданий 25.06.2013., термін дії: з 25.06.2013 р. до 25.06.2018 р.
ПАТ "Укрнафта"	пров. Несторівський, 3-5, м. Київ	АГРС БК-ГРС-1-30 смт. Срібне НГВУ "Чернігівнафтогаз" - Чернігівська область, Срібнянський район, смт. Срібне	00135390		виданий 10.03.2017 р., термін дії: необмежений
ТОВ "ЧЕРНІГІВТЕХМО НТАЖ ІНК"	14000, м. Чернігів, вул. Коцюбинського, 49 А, оф. 302/1	свердловина "361 - 17302, Чернігівська область, Срібнянський район, біля с. Поділ	37022229		виданий 18.07.2017 р., термін дії: необмежений

СОКИРИНСЬКИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ АГРАРНИЙ ЛИЦЕЙ ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	вул. Садова, 16, с. Сокиринці, Срібнянський район, Чернігівська область, 17312	котельня - вул. Садова, 16, с. Сокиринці, Срібнянський район, Чернігівська область, 17312 (джерела викидів)	02548883	виданий 13.07.2017р ., термін дії: з 13.07.2017р . до 13.07.2027 р.
--	---	--	----------	--

Оцінка стану забруднення атмосферного повітря на території Чернігівської області в 2020 році проводилась шляхом порівняння даних, отриманих в ході дослідження, з відповідними значеннями гранично допустимих концентрацій (ГДК_{мр}) речовин в атмосферному повітрі. За сприяння Департаменту екології та природних ресурсів Чернігівської облдержадміністрації Національним університетом «Чернігівська політехніка» проведені наукові дослідження стану атмосферного повітря Чернігівської області. Аналізи проб атмосферного повітря проведено сертифікованою лабораторією ТОВ "Довкілля" (м. Вінниця) в період з 29.06.2020 по 31.07.2020 р. в 32 населених пунктах області, в тому числі смт Срібне. https://eco.cg.gov.ua/web_docs/2145/2020/12/docs/%D0%94%D0%BE%D0%B4%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%BA%204_%D0%9F%D0%BE%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%BD%D1%8F%20%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%B0%20%D1%8F%D0%BA%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96%20%D0%B0%D1%82%D0%BC%D0%BE%D1%81%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D1%82%D1%80%D1%8F%20%D0%B2%20%D0%B7%D0%BE%D0%BD%D1%96%20%C2%AB%D0%A7%D0%B5%D1%80%D0%BD%D1%96%D0%B3%D1%96%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0%C2%BB++pdf.

В атмосферному повітрі визначався вміст таких забруднювальних речовин: які мають найбільше розповсюдження (тверді частки, діоксид сірки, оксид вуглецю, діоксид азоту); важких металів (свинцю, кадмію, ртуті та нікелю) та бензолу. Відбір проб проводився в кожній точці одноразово, кількість проб дорівнювала три. Вміст бенз(а)пірену та арсену визначено не було, оскільки лабораторії, що робили ці дослідження, знаходяться на території окупованої України.

Найбільш характерною забруднювальною речовиною Чернігівської області є пил. Пил являє собою дрібні тверді частки, що піднімаються вітром із землі та знаходяться в повітрі під впливом повітряних течій і осідають на поверхню під впливом земного тяжіння або разом з опадами. Атмосфері населених пунктів притаманні аерозолі – суспензії твердих і рідких часток: антропогенного походження, що утворюються в результаті господарської діяльності людини; природного походження; біогенні аерозолі.

Таблиця 2.7.

Результати вимірювання вмісту різних речовин в атмосферному повітрі смт Срібне

Речовина	К-ть
Тверді часточки, мг/м ³ (ГДК -0.5)	0,41
Діоксид сірки,мг/м ³ (ГДК -0.5)	0,17
Оксид вуглецю,мг/м ³ (ГДК -5)	2
Діоксид азоту,мг/м ³ (ГДК - 0.2)	0,16

В складі загального забруднення атмосферного повітря найбільш поширеними забруднюючими речовинами є сірки діоксид, оксид вуглецю, двоокис

азоту, тверді частинки.

Загальна інформація в масштабі області наведена в регіональних доповідях про стан довкілля Чернігівської області, підготовлених Департаментом екології та природних ресурсів Чернігівської облдержадміністрації, за посиланням [<https://eco.cg.gov.ua/index.php?id=15801&tp=1&pg>], тому дублювання такої інформації в цьому Звіті є недоцільним.

Стан радіаційного забруднення атмосферного повітря

Чернігівським обласним центром з гідрометеорології вимірюється рівень гамма-фону на 7 постах: м. Ніжин, м. Остер, ВБ (Придеснянська) с. Покошичі, м. Прилуки, м. Семенівка, АМСЦ Чернігів, м. Сновськ. Аналіз середньомісячної потужності експозиційної дози гамма-випромінювання у повітрі показує, що перевищень мінімального рівня дії, який складає 30 мкР/год, не спостерігалось. Потужність експозиційної дози гамма-випромінювання по області становила в середньому 8-12 мкР/год, що не відрізняється від показників минулих років. По декілька днів на місяць фіксувалися максимальні разові рівні 13,0-15,0 мкР/год. Коливання показників залежало від температурного режиму, напрямків та сили вітру, кількості опадів. [<https://eco.cg.gov.ua/index.php?id=15801&tp=1&pg>]

2.4.1. Прогнозовані зміни у динаміці та структурі викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря

У зв'язку зі збільшенням обсягів виробництва, старінням технологій та обладнання, пошкодженням покриття автомобільних доріг та старіння транспортних засобів передбачається незначне систематичне збільшення шкідливих викидів в атмосферне повітря. Істотних змін в стані здоров'я населення не передбачається, але можливе незначне систематичне збільшення негативного впливу на здоров'я людей, тваринний і рослинний світ через накопичення викидів.

Стан дорожнього покриття має безпосередній вплив на кількість шкідливих викидів від автомобілів. У зв'язку із збільшенням кількості автотранспорту та значним відсотком старих автомобілів можливо спрогнозувати збільшення викидів від пересувних джерел. Від транспорту потрапляють в природне середовище значні маси пилу, сажі, відпрацьованих газів, мастил, важких металів та інших речовин. Громада має збирати інформацію про джерела викидів та діючі дозволи від стаціонарних джерел забруднення у разі наявності таких джерел-забруднювачів. Згідно ЗУ “Про охорону атмосферного повітря” ст.11. викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами можуть здійснюватися тільки після отримання дозволу. Згідно ст. 12 ЗУ “Про охорону атмосферного повітря” господарська чи інші види діяльності, пов'язані з порушенням умов і вимог до викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря і рівнів впливу фізичних та біологічних факторів на його стан, передбачених дозволами, може бути обмежена, тимчасово заборонена (зупинена) або припинена відповідно до законодавства. Безконтрольна ситуація із викидами у громаді може призвести до загрозливих наслідків.

2.5. Характеристика водних ресурсів

Відповідно до р. 4 Регіональної доповіді про стан довкілля у Чернігівській області за 2020-й рік, Гідрографічна мережа Чернігівщини належить до басейнів великих річок Десна та Дніпро. Ці басейни згідно з Державним водним кадастром у межах області розбито на водогосподарські ділянки (басейн р. Дніпро – 7 ділянок, басейн р. Десна – 6 ділянок). Загальна площа земель водного фонду становить 197,714 тис.га, в тому числі площа відкритих заболочених земель – 129,691 тис.га.

Річки Чернігівщини, в тому числі р. Десна, мають змішаний тип живлення – переважно атмосферний (80%) з участю ґрунтових вод (20%).

На фоні аномальних кліматичних факторів, що діють протягом останніх років, на всіх річках області рівні води утримуються на відмітках, близьких до найнижчих за багаторічній за весь період спостережень на гідрологічних постах Чернігівського обласного центру з гідрометеорології (на деяких постах перевищує 130 років).

В таблицях нижче представлена загальна статистична інформація про водокористування в області.

Таблиця 2.8.
Структура скиду зворотних вод

	млн. м ³		% від загального скиду
	2019 р.	2020 р.	
1. У водойми області	67,34	67,61	89,7
2. На поля фільтрації	1,549	1,423	1,89
3. У накопичувачі	1,261	1,163	1,54
4. У підземні горизонти	5,356	5,151	6,83
Всього	75,5	75,35	100

Таблиця 2.9.
Структура скиду зворотних вод у водойми області

	млн. м ³		% від загального скиду
	2019 р.	2020 р.	
1. Недостатньо очищених	13,18	10,78	15,95
2. Нормативно чистих без очистки	48,34	48,38	71,55
3. Нормативно очищених	5,815	8,45	12,50
Всього	67,34	67,61	100

Таблиця 2.10.
Використання та відведення води підприємствами галузей економіки за 2020 рік, млн м³

Галузь економіки	Використано води	З неї на:		Відведено зворотних вод у поверхневі водні об'єкти		
		побутово-питні потреби	виробничі потреби	всього	у тому числі забруднених	з них без очищення
Електроенергетика	59,59	1,549	58,04	47,27	-	-
Вугільна промисловість	-	-	-	-	-	-

Металургійна промисловість	-	-	-	-	-	-
Хімічна та нафтохімічна промисловість	0,208	0,011	0,197	-	-	-
Машинобудування	0,065	0,024	0,041	-	-	-
Нафтогазова промисловість	0,934	0,032	0,902	-	-	-
Житлово- комунальне господарство	21,87	21,53	0,340	18,19	10,31	-
Сільське господарство	6,173	0,271	5,250	0,099	-	-
Харчова промисловість	3,602	0,155	3,447	1,819	0,464	-
Транспорт	0,124	0,075	0,049	0,019	-	-
Промисловість будівельних матеріалів	0,021	0,005	0,016	-	-	-
Інші галузі	2,893	2,138	0,758	0,213	0,004	-
Всього	95,48	25,79	69,04	67,61	10,78	-

На території громади протікають низка малих річок - Глинна, Утка, Галка, Лисогір, інші безіменні потоки а також річка Удай. є значна кількість озер.

Забір та скидання вод здійснюють декілька водокористувачів:

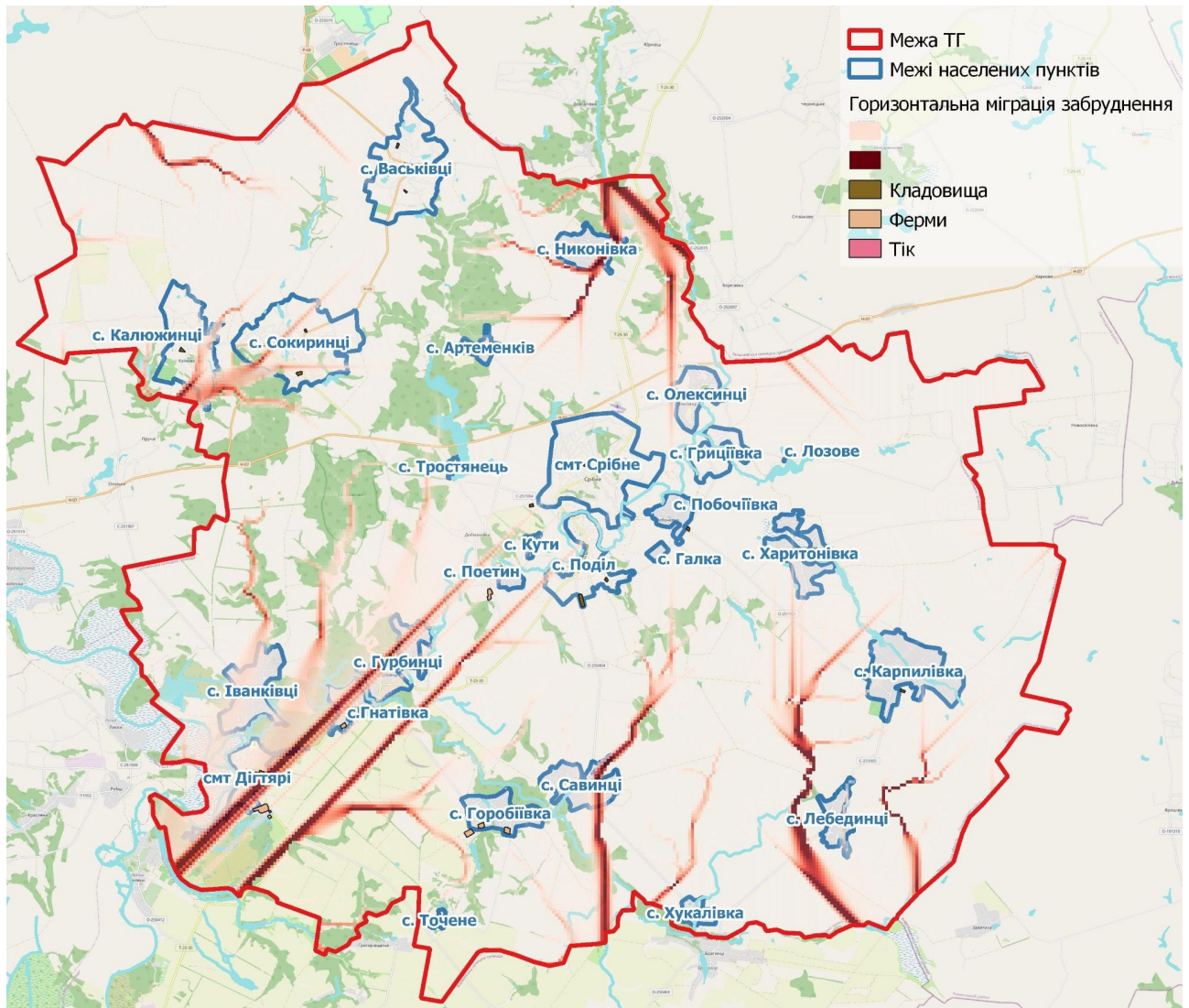
ЛИСАЧ С.М. СМТ. СРІБНЕ, код 741908, забір поверхневої води - 0.104 млн м³ скиди у розмірі 0.048 млн м³;

ФОП КУЗНЕЦОВ О. Д. С. ГРИЦІЇВКА, СРІБНЯНСЬКОГО РАЙОНУ, код 741596, забір поверхневої води - 0.586 млн м³ скиди обсягом 0.286 млн м³.

Дозволів на водокористування для зазначених суб'єктів у реєстрі водокористувачів [<https://e-services.davr.gov.ua/>] не знайдено.

Аналіз стану поверхневих водних об'єктів та прибережно-захисних смуг.

На основі аналізу відкритих джерел даних видно, що можливі наслідки для територій із природоохоронним статусом, такі як забруднення ґрунтів, поверхневих та ґрунтових вод внаслідок інтенсивної господарської діяльності (рис.2.8). Можлива подальша евтрофікація водних об'єктів, спричинена міграцією хімічних речовин зі сільськогосподарських угідь, забруднення ґрунтів пестицидами. Напрями горизонтальної міграції забруднення подано нижче на рисунку.

Примітка. Для аналізу використано дані про рельєф - SRTM.

рис. 2.3. Загальна схема горизонтальної міграції забруднення у Срібнянській громаді

Території прибережної-захисної смуги переважно озеленені, місцями спостерігається недотримання режиму прибережно-захисних смуг водних об'єктів, що може спричинити руйнування берегів, забруднення води відходами господарської діяльності (згідно даних відкритих космоснімків).

Зауважимо, що згідно ВКУ ст. 89 прибережні захисні смуги є природоохоронною територією з режимом обмеженої господарської діяльності. У прибережних захисних смугах уздовж річок, навколо водойм та на островах забороняється: 1) розорювання земель (крім підготовки ґрунту для залуження і залісення), а також садівництво та городництво; 2) зберігання та застосування пестицидів і добрив; 3) влаштування літніх таборів для худоби; 4) будівництво будь-яких споруд (крім гідротехнічних, навігаційного призначення, гідрометричних та лінійних, а також інженерно-технічних і фортифікаційних споруд, огорож, прикордонних знаків, прикордонних просік, комунікацій), у тому числі баз відпочинку, дач, гаражів та стоянок автомобілів; 5) миття та обслуговування транспортних засобів і техніки; 6) влаштування звалищ сміття, гноєсховищ, накопичувачів рідких і твердих відходів виробництва, кладовищ, скотомогильників, полів фільтрації тощо; 7) випалювання сухої рослинності або її залишків з порушенням порядку, встановленого центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього

природного середовища. Об'єкти, що знаходяться у прибережній захисній смузі, можуть експлуатуватись, якщо при цьому не порушується її режим. Не придатні для експлуатації споруди, а також ті, що не відповідають встановленим режимам господарювання, підлягають винесенню з прибережних захисних смуг. У прибережних захисних смугах дозволяються реконструкція, реставрація та капітальний ремонт існуючих об'єктів.

Загалом, згідно даних ДАВР, місцеві річки не перебувають під ризиком негативних змін хімічного та екологічного стану. Пунктів моніторингу, постів спостережень в громаді немає.

Згідно проекту ДДП, лише 35% домогосподарств громади підключена до централізованого водопостачання, а централізоване водовідведення відсутнє. В інших селах водопостачання забезпечено через індивідуальні свердловини та колодязі.

Це створює додаткові проблеми для забезпечення належного санітарного стану.

Неякісна питна вода є однією з причин зростання у населення таких захворювань, як виразкова хвороба шлунку, жовчнокам'яна хвороба, хвороби органів дихання. У процесі підготовки питної води для її знезаражування здійснюється хлорування, в процесі якого утворюються токсичні речовини які можуть викликати порушення центральної нервової системи, негативно впливати на функцію нирок і печінки.

Контроль за якістю і безпечністю питної води, що надається для споживання населенню повинен бути забезпечений власниками водопроводів у відповідності до вимог ДСанПіНу 2.2.4-171-10 "Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною", яким передбачено перелік показників, точки відбору проб та кратність досліджень.

Згідно проведених у травні 2021 року досліджень проб води із колодязів 9-ти сіл громади, вода в колодязях відповідає вимогам ДСанПіНу 2.2.4-171-10 "Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною".

2.5.1. Прогнозовані зміни у стані водних ресурсів.

За існуючих тенденцій споживання водних ресурсів у середньо- та довгостроковій перспективі варто очікувати зменшення водності регіону, що негативно вплине на екологічний стан поверхневих вод та їх здатність до самоочищення. Підвищення температури призведе до збільшення евапотранспірації, що в свою чергу, за відсутності модернізації сільського господарства, може збільшити потребу у поливі сільгоспкультур. Негативні ерозійні процеси на землях, зайнятих ріллею, можуть призвести до замулення річок громади. Зазначені процеси чинитимуть кумулятивний вплив на водні ресурси, що в сукупності може призвести до зникнення малих річок громади. Така тенденція вже спостерігається в Україні.

2.6. Відходи

Згідно наданої інформації, в громаді існує 12 звалищ ТПВ. Наявна схема санітарного очищення громади, якою охоплено 15 населених пунктів із 27. Роздільний збір та утилізація відходів відсутні. В громаді відбувається процес ліквідації несанкціонованих сміттєзвалищ (Таблиця 2.11.)

Таблиця 2.11.
 Ліквідація несанкціонованих сміттєзвалищ побутових відходів на території
 Срібнянської селищної ради за 1 півріччя 2021р.

Найменування населеного пункту	Ліквідовано несанкціонованих сміттєзвалищ, од.					Обсяг зібраних побутових відходів на несанкціонованих сміттєзвалищах	
	Всього	У тому числі:				тис. м ³	тонн
		у межах смуг вулиць та доріг населених пунктів	на прибудинкових територіях	на пустирях в межах населених пунктів	за межами населених пунктів (у лісосмугах, на сільськогосподарських угіддях тощо)		
2	3	4	5	6	7	8	9
сmt Срібне	5	-	-	5	-	0,0139	2,5
сmt Дігтярі	1	-	-	1	-	0,0032	0,6

Для населених пунктів громади обсяг відходів від життєдіяльності осіб спрогнозовано згідно вимог ДБН Б.2.2-12:2019, із розрахунку 300 кг/особу в рік, спираючись на існуючу кількість мешканців. Згідно експертних досліджень, виконаних проектом DESPRO у 2011 -2019 роках , висловлено припущення щодо морфологічного складу відходів наведено в таблиці та діаграмі нижче.

Таблиця 2.12.

Назва населеного пункту	Загальна к-ть відходів, т/рік	Органічні відходи, т/рік	Папір, т/рік	Метал, т/рік	Полімерна упаковка, т/рік	Скло, т/рік	Небезпечні відходи, т/рік	Інше, т/рік
сmt Срібне	1032.6	417.7	77.71	14.57	106.85	87.43	68	260.34
с.Артеменків	17.85	7.22	1.34	0.25	1.85	1.51	1.18	4.5
с.Никонівка	36.04	14.58	2.71	0.51	3.73	3.05	2.37	9.09
сmt Дігтярі	338.03	136.74	25.44	4.77	34.98	28.62	22.26	85.22
с.Іванківці	125.65	50.83	9.46	1.77	13	10.64	8.27	31.68
с.Гнатівка	50.71	20.51	3.82	0.72	5.25	4.29	3.34	12.78
с.Горобіївка	118.63	47.99	8.93	1.67	12.28	10.04	7.81	29.91
с.Точене	0.31	0.13	0.02	0	0.03	0.03	0.02	0.08
с. Гриціївка	85.15	34.44	6.41	1.2	8.81	7.21	5.61	21.47

с.Побочіївка	79.09	31.99	5.95	1.12	8.18	6.7	5.21	19.94
с. Галка	12.45	5.03	0.94	0.18	1.29	1.05	0.82	3.14
с. Лозове	-	-	-	-	-	-	-	-
с. Гурбинці	114.49	46.31	8.62	1.62	11.85	9.69	7.54	28.86
с.Дейманівка	29.34	11.87	2.21	0.41	3.04	2.48	1.93	7.4
с.Тростянець	1.28	0.52	0.1	0.02	0.13	0.11	0.08	0.32
с.Калюжинці	122.79	49.67	9.24	1.73	12.71	10.4	8.09	30.95
с.Карпилівка	110.98	44.89	8.35	1.57	11.48	9.4	7.31	27.98
с.Лебединці	73.98	29.93	5.57	1.04	7.66	6.26	4.87	18.65
с.Олексинці	97.28	39.35	7.32	1.37	10.07	8.24	6.41	24.52
с.Васюків	2.23	0.9	0.17	0.03	0.23	0.19	0.15	0.56
с.Антішки	-	-	-	-	-	-	-	-
с.Поділ	197.41	79.85	14.86	2.79	20.43	16.71	13	49.77
с.Кути	7.33	2.97	0.55	0.1	0.76	0.62	0.48	1.85
с. Поетин	0.31	0.13	0.02	0	0.03	0.03	0.02	0.08
с.Савинці	114.8	46.44	8.64	1.62	11.88	9.72	7.56	28.94
с. Хукалівка	12.12	4.9	0.91	0.17	1.25	1.03	0.8	3.06
с.Сокиринці	319.54	129.26	24.05	4.51	33.07	27.05	21.04	80.56
.Харитонівка	107.14	43.34	8.06	1.51	11.09	9.07	7.06	27.01
с.Васьківці	134.89	54.57	10.15	1.9	13.96	11.42	8.88	34.01

Розрахунок, за умови 0.3т./людини в рік, тон

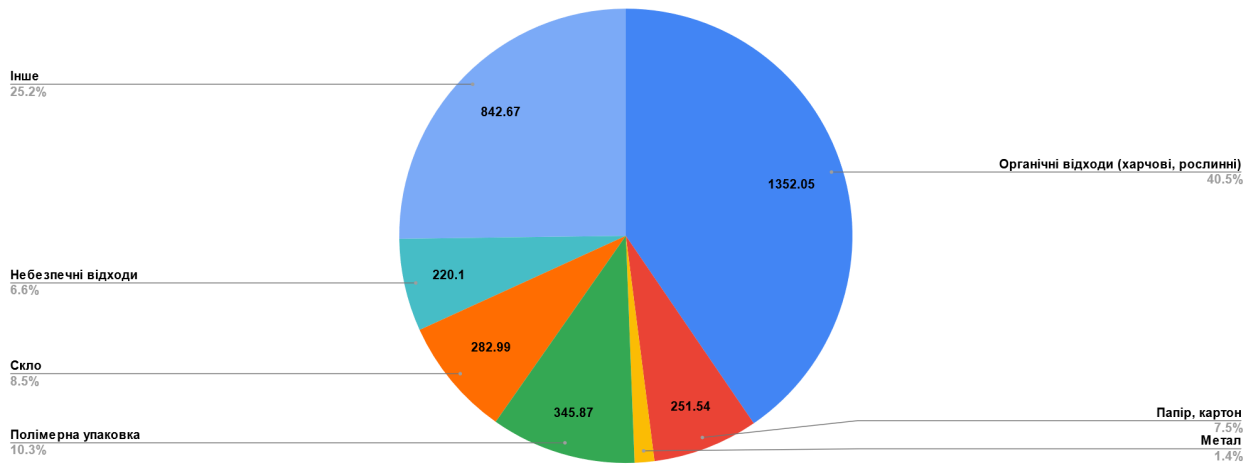

рис. 2.4. Теоретичний загальний розподіл відходів у Срібнянській громаді

Згідно Регіональної доповіді про стан довкілля, на території Срібнянського району знаходиться 11,1 т непридатних пестицидів. Проблеми у сфері поводження з твердими побутовими відходами на території області дійсно досягли свого найвищого рівня загострення. Стан місць видалення твердих побутових відходів становить реальну небезпеку для довкілля та населення, що проживає на прилеглих територіях. На більшості їх відсутні спеціальні природоохоронні споруди та системи екологічного моніторингу, не визначені технологічні карти, накопичення сміття проводиться безсистемно, ущільнення та присипка ґрунтом здійснюється не своєчасно або взагалі не проводиться, не ведеться облік відходів, не відновлюється або відсутнє обвалування, прилегла територія засмічена відходами.

Через відсутність на Чернігівщині сміттєпереробних та сортувальних комплексів, на полігони та сміттєзвалища потрапляє значна частина відходів, які мають ресурсну цінність і підлягають переробці та утилізації. Основну масу відходів як вторинної сировини складають тара (упаковка) від продуктів харчування та продукції споживання населенням.

2.6.1. Прогнозовані зміни у складі та обсягах відходів

Передбачається можливе збільшення в обсягах побутових відходів, що генеруються населенням громади, той же час, у зв'язку із технологічним розвитком можлива зміна структури відходів, зі збільшенням частки токсичних відходів будівництва та електронних компонентів, що містять токсичні речовини. Передбачається збільшення кумулятивного впливу побутових відходів, пов'язаного із ростом території стихійних сміттєзвалищ, утворення нових сміттєзвалищ, накопиченням шкідливих сполук в ґрунті, зараженні ґрунтових вод. Відсутність контролю за вмістом відходів, що стихійно утилізуються може стати причиною техногенних катастроф. У зв'язку із прогнозованими змінами клімату і підвищенням температури, можливі викиди органічних речовин із підприємств та міграція сполук азоту та фосфору з орних земель, можуть спричинити евтрофікацію водойм, замори риби та руйнацію екосистем річок.

Обсяги органічних відходів тваринницьких та сільськогосподарських підприємств зменшуватимуться через впровадження систем переробки таких відходів у добрива, біогаз тощо.

Через розвиток аграрного сектору можливе збільшення кількості пестицидів, призначених до утилізації.

Детальніший прогноз змін стану довкілля можливий за умови проведення польових досліджень зазначених об'єктів негативного впливу та аналізу проб води, повітря та ґрунту. Відбір зразків для аналізу доцільно робити у зонах векторного впливу цих об'єктів.

Важливо, серед першочергових заходів вирішити питання із збиранням та вивезенням сміття, а також провести інформаційно-просвітницькі кампанії серед населення з метою підвищення їх свідомого відношення до питання поводження з відходами. Місця наявних несанкціонованих сміттєзвалищ мають бути виявлені та прийняті міри щодо їх утилізації. В тому числі, для цього можна залучити населення та використати ресурс Екомапа - <https://ecomapa.gov.ua/>, або внутрішнє джерело зв'язку населення громади із відповідальними органами ОМС,

Зауважимо, що згідно ЗУ “Про відходи” забороняється несанкціоноване скидання і розміщення відходів, у тому числі побутових, у підземних горизонтах, на території міст та інших населених пунктів, на територіях природно-заповідного фонду, на землях природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення, в межах водоохоронних зон та зон санітарної охорони водних об'єктів, в інших місцях, що може створювати небезпеку для навколишнього природного середовища та здоров'я людини. Захоронення відходів у надрах допускається у виняткових випадках за результатами спеціальних досліджень з дотриманням норм і правил, передбачених законодавством України. Згідно ст.42 ЗУ “Про відходи” особи винні у порушенні у сфері поводження з відходами несуть відповідальність.

Згідно ст.9 ЗУ “про відходи” територіальні громади є власниками відходів, що утворюються на об'єктах комунальної власності чи знаходяться на їх території і не мають власника або власник яких невідомий (безхазяйні відходи). Згідно ст.12 відходи, щодо яких не встановлено власника або власник яких невідомий, вважаються безхазяйними.

Згідно ст.21 ЗУ “Про відходи” Стаття 21. органи місцевого самоврядування у сфері поводження з відходами забезпечують: а) виконання вимог законодавства про відходи; б) розроблення та затвердження схем санітарного очищення населених пунктів; в) організацію збирання і видалення побутових відходів, у тому числі відходів дрібних виробників, створення полігонів для їх захоронення, а також організацію роздільного збирання корисних компонентів цих відходів; г) затвердження місцевих і регіональних програм поводження з відходами та контроль за їх виконанням; д) вжиття заходів для стимулювання суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність у сфері поводження з відходами; е) вирішення питань щодо розміщення на своїй території об'єктів поводження з відходами; є) координацію діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, що знаходяться на їх території, в межах компетенції; з) здійснення контролю за раціональним використанням та безпечним поводженням з відходами на своїй території; и) ліквідацію несанкціонованих і неконтрольованих звалищ відходів; і) сприяння роз'ясненню законодавства про відходи серед населення, створення необхідних умов для стимулювання залучення населення до збирання і заготівлі окремих видів відходів як вторинної сировини; ї) здійснення інших повноважень відповідно до законів України; й) надання згоди на розміщення на території села, селища, міста місць чи об'єктів для зберігання та захоронення відходів, сфера екологічного впливу функціонування яких згідно з діючими нормативами включає відповідну адміністративно-територіальну одиницю; м) здійснення контролю за дотриманням юридичними та фізичними особами вимог у сфері поводження з виробничими та побутовими відходами відповідно до закону та розгляд справ про адміністративні правопорушення або передача їх матеріалів на розгляд інших державних органів у разі порушення законодавства про відходи. Органи місцевого самоврядування

приймають рішення про відвід земельних ділянок для розміщення відходів і будівництва об'єктів поводження з відходами.

2.7. Сучасний стан природно-заповідного фонду та рекреації

Рослинний світ.

Рослинний світ області багатий та різноманітний, характеризується певним флористичним складом та будовою рослинного покриву. Чернігівщина розташована у зонах Полісся і Лісостепу, що обумовлює лісовий та лісостеповий характер її ландшафту. На території області налічується понад 900 видів судинних рослин, що становить близько 18,4 % від загальної кількості судинних рослин, поширених в Україні. Серед видів лісової рослинності поширеними є сосна, ялина, дуб, вільха, береза. Уздовж залізниць, автомобільних доріг насаджені лісосмуги, які мають важливе значення для очищення повітря від шкідливих викидів транспортних засобів, у підліску росте крушина, ліщина, калина, пухироплідник калинолистий. У зниженнях з надмірним зволоженням розвивається болотна рослинність, переважно це трави і трав'яно-мохові угруповання. Поширені осока, очерет, рогіз, тростяниця, хвощ, лепеха та інші. З дерев – вільха чорна, менше – береза повисла, сосна звичайна, верба ламка, чагарники з верби козячої. Велике значення має флора культурних рослин, зокрема сільськогосподарських культур, в тому числі зернових, технічних, плодово-ягідних, овочевих. Поширюється культивування деяких нижчих рослин та грибів, водоростей.

Активна господарська діяльність людини призвела до значного забруднення довкілля шкідливими для всього живого речовинами, часткового, а в деяких місцях повного знищення лісів, степів, водойм, луків, родючих ґрунтів тощо. Тварини втратили через це природні середовища існування. За останні сторіччя зникли тисячі видів тварин, рослин, грибів, а сотні перебувають під загрозою зникнення.

Згідно Екологічного паспорту регіону основними факторами, що несуть загрозу для рослинності області є: випалювання сухої рослинності у весняний період, що призводить до виникнення пожеж у лісах; всихання лісових культур; самовільні рубки; браконьєрство. Для оптимізації використання об'єктів тваринного світу необхідно посилити роботу лісової охорони, єгерської служби з попередження та виявлення фактів браконьєрства, забезпечити надійну охорону тваринного світу.

Тваринний світ.

Згідно Регіональної доповіді про стан довкілля, загальна кількість видів тваринного світу на території області, що охороняються – 931, з них до Червоної книги України занесено 162.

Область населяє близько 425 видів хребетних тварин, серед яких понад 65 видів ссавців, близько 290 видів птахів, більше 45 видів риб. З них до Червоної книги України занесено 162 види, до списку міжнародного союзу охорони природи – 29, до Європейського червоного списку – 52, до списку видів Бернської конвенції – 390, Бонської конвенції – 30. З 290 видів птахів 194 гніздяться на території Чернігівщини, 50 є осілими, 207 мають статус пролітних, у групу залітних або випадково залітних входить 41, зимуючих – 51.

Природно-заповідний фонд

На території Срібнянської ТГ знаходяться території, віднесені до природно - заповідного фонду, діяльність яких регулюється Законом України “Про природно-заповідний фонд”, іншими документами що стосуються охорони довкілля.

Нижче наведено схему розташування ПЗФ на території громади, а також перелік цих територій.

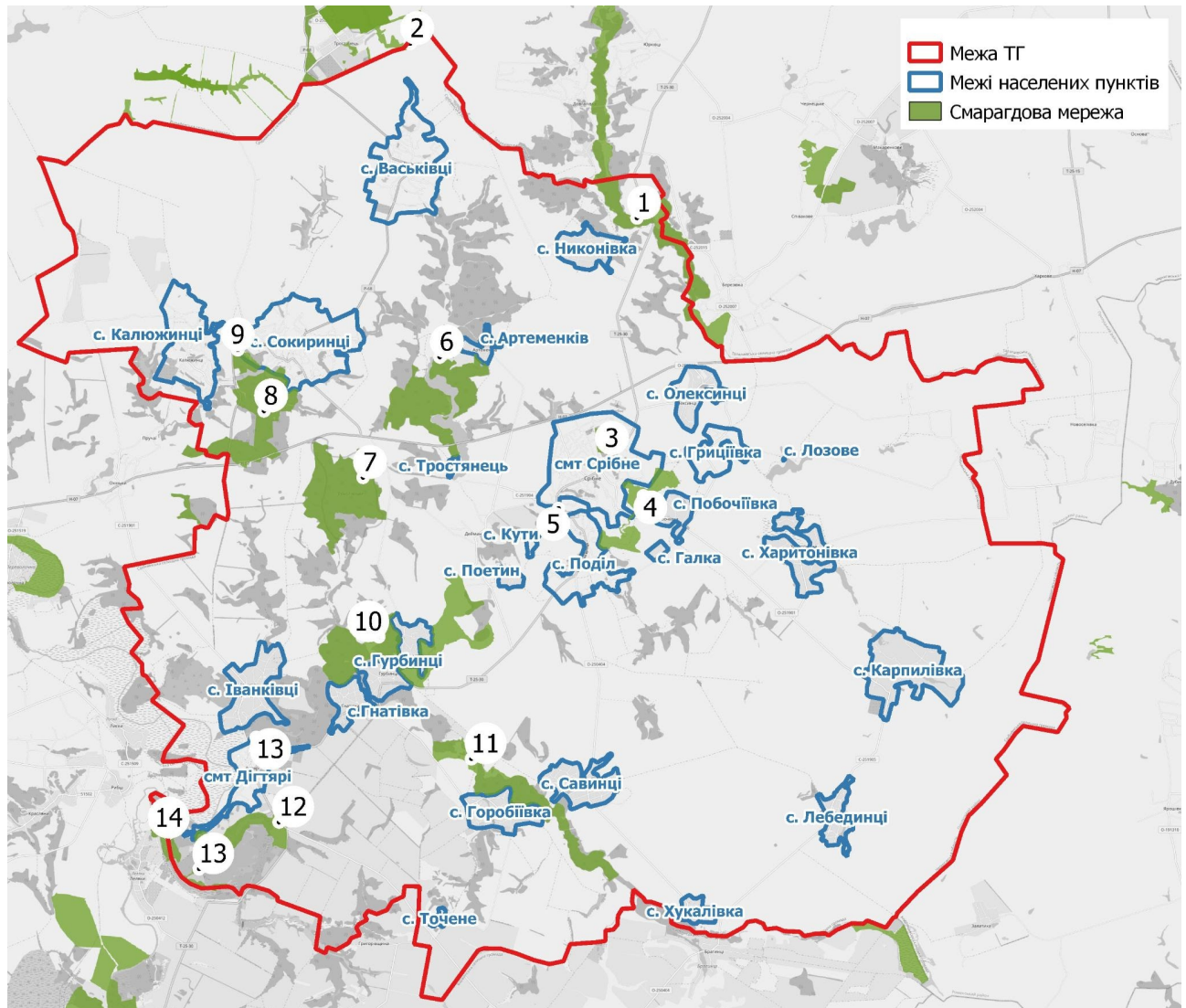

рис.2.5. Розташування територій ПЗФ на території Срібнянської ТГ згідно даних публічної кадастрової карти⁹

Номер	Назва ПЗФ
1	Гідрологічний заказник місцевого значення «Українсько-Березівський»
2	Ічнянський національний природний парк загальнодержавного значення
3	Парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення «Срібнянський»
4	Гідрологічний заказник місцевого значення «Срібнянський»
5	Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Данчичева гора»
6	Заповідне урочище місцевого значення «Микитівщина»
7	Ботанічний заказник місцевого значення «Соколівське»
8	Ботанічний заказник місцевого значення «Галаганове (урочище „Парк Галагана“)»
9	Парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення «Сокиринський парк»

⁹ Примітка. Межі громади взято із відкритих даних про АТУ - <https://atu.decentralization.gov.ua>, межі ПЗФ та Смарагдової мережі взято із даних Публічної кадастрової карти - <https://map.land.gov.ua>, межі населених пунктів взято із відкритих даних OSM - <https://www.openstreetmap.org/#map=6/48.538/31.157>. На відкритих даних OSM відсутні межі с. Васюків, с. Антішки, с. Дейманівка

10	Гідрологічний заказник місцевого значення «Гурбинцівський»
11	Гідрологічний заказник місцевого значення «Савинцівський»
12	Гідрологічний заказник місцевого значення «Дігтярівський»
13	Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Дігтярівський»
13	Гідрологічний заказник місцевого значення «Луки»
14	Гідрологічний заказник місцевого значення «Лесяківський»

Площа громади складає - 66700 га (за даними Стратегії), відповідно площа територій ПЗФ займає близько 4 відсотки¹⁰ всієї площі громади (орієнтовно 2724 га), що є низьким показником.

Зауважимо, що згідно Закону України “Про ПЗФ” землі природно-заповідного фонду України, а також землі територій та об'єктів, що мають особливу екологічну, наукову, естетичну, господарську цінність і є відповідно до статті 6 цього Закону об'єктами комплексної охорони, належать до земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного або історико-культурного призначення. На землях природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного або історико-культурного призначення забороняється будь-яка діяльність, яка негативно впливає або може негативно впливати на стан природних та історико-культурних комплексів та об'єктів чи перешкоджає їх використанню за цільовим призначенням. На землях територій та об'єктів природно-заповідного фонду, які створюються в зоні відчуження та зоні безумовного (обов'язкового) відселення території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи, забороняється будь-яка діяльність, що не забезпечує режим радіаційної безпеки.

Межі територій та об'єктів природно-заповідного фонду встановлюються в натурі відповідно до законодавства. До встановлення меж територій та об'єктів природно-заповідного фонду в натурі їх межі визначаються відповідно до проектів створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

На використання земельної ділянки або її частини в межах природно-заповідного фонду може бути встановлено обмеження (обтяження) в обсязі, передбаченому законом або договором. Обмеження (обтяження) підлягає державній реєстрації і діє протягом строку, встановленого законом або договором. Завдані внаслідок обмеження (обтяження) у землекористуванні втрати відшкодовуються в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Збереження територій та об'єктів природно-заповідного фонду забезпечується шляхом: встановлення заповідного режиму; організації систематичних спостережень за станом заповідних природних комплексів та об'єктів; проведення комплексних досліджень з метою розробки наукових основ їх збереження та ефективного використання; додержання вимог щодо охорони територій та об'єктів природно-заповідного фонду під час здійснення господарської, управлінської та іншої діяльності, розробки проектної і проектно-планувальної документації, землевпорядкування, лісовпорядкування, здійснення оцінки впливу на довкілля; запровадження економічних важелів стимулювання їх охорони; здійснення державного та громадського контролю за додержанням режиму їх охорони та використання; встановлення підвищеної відповідальності за порушення режиму їх охорони та використання, а також за знищення та пошкодження заповідних

¹⁰ Площа ПЗФ виміряна орієнтовно за даними публічної кадастрової карти України та має бути уточнена на основі даних про точні межі розташування об'єктів та територій ПЗФ

природних комплексів та об'єктів; проведення широкого міжнародного співробітництва у цій сфері; проведення інших заходів з метою збереження територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

2.7.1. Території, що можуть бути включені до складу ПЗФ

Природно-заповідний фонд (ПЗФ) охороняється як національне надбання, щодо якого встановлюється особливий режим охорони, відтворення і використання. Україна розглядає цей фонд як складову частину світової системи природних територій та об'єктів, що перебувають під особливою охороною. Правовий режим існування територій та об'єктів ПЗФ визначається ЗУ «Про природно-заповідний фонд України», ЗУ «Про охорону навколишнього природного середовища України» та Земельним кодексом України. Землі ПЗФ, згідно зі ст. 43 Земельного Кодексу України віднесені до особливо цінних земель природоохоронного призначення.

Створення територій та об'єктів ПЗФ регулюється ст.ст. 51 – 53 ЗУ «Про ПЗФ». Відповідно до ст. 51 цього Закону підготовка і подання клопотань про створення чи оголошення територій та об'єктів ПЗФ можуть здійснюватись державними та науковими установами, природоохоронними громадськими об'єднаннями або іншими організаціями та громадянами.

Докладні рекомендації щодо пошуку територій під ПЗФ підготовлено МБО "Екологія - Право - Людина"

[http://epl.org.ua/images/pdf/people/1767_EPL_Posibnyk_Fond_Zapovidnuk.pdf].

У виборі ділянок, перспективних для заповідання, варто керуватися Оселищною директивою та зважати на наявність існування на територіях видів флори та фауни, занесених до Червоної книги України. Важливо пам'ятати про роль природно-заповідної мережі у показниках сталого розвитку країни.

Так рекомендованими під ПЗФ можуть бути наступні території в межах громади (опираючись на рекомендації http://epl.org.ua/images/pdf/people/1767_EPL_Posibnyk_Fond_Zapovidnuk.pdf): природні ділянки, що можливо включити до складу існуючих територій природно-заповідного фонду; місця поширення видів рослин і тварин, занесених до Червоної книги України, регіональних переліків видів флори та фауни, що охороняються в областях, а також місця поширення рослинних угруповань, занесених до Зеленої книги України, місця поширення видів флори і фауни та оселища, що знаходяться під охороною Бернської конвенції (додатки конвенції I, II та III, Резолюції Постійного комітету конвенції № 4 (1996, 2010) «Про зникаючі природні середовища (оселища), що потребують спеціальних заходів для їх збереження» та № 6 (1998, 2011) «Про перелік видів, щодо потребують спеціальних заходів для їх збереження»); потенційними для заповідання є об'єкти-кандидати (які не мають статус об'єктів ПЗФ в Україні) Смарагдової мережі Європи, що створюється на виконання Бернської конвенції як аналог екомережі ЄС НАТУРА 2000; землі лісгосподарського призначення, насамперед лісові землі наукового призначення, рекреаційно-оздоровчі та захисні ліси, та інші ділянки лісів, важливі для збереження біорізноманіття; внутрішні природні та штучно створені водні об'єкти (водотоки, водойми), прибережні захисні смуги та водоохоронні зони, заболочені території, острови та інші водно-болотні угіддя, що не використовуються інтенсивно у сільському господарстві; заплави малих річок (долини річок, збережені у природному стані); сільськогосподарські угіддя екстенсивного використання (пасовища, сіножаті); території, на яких у минулому було здійснено заходи з консервації земель шляхом залуження; неугіддя, малопродуктивні, деградовані та еродовані землі, що підлягають відновленню; перелоги, що виведені з категорії орних земель; • природні степові ділянки (в сучасних умовах, як правило, розміщені

на схилах та у яружно-балочних комплексах), якщо на їх території немає заростання деревною рослинністю, представленою інвазивними видами, а також якщо в минулому на цих ділянках не здійснювались заходи з лісорозведення.

Для точної характеристики потенційних об'єктів ПЗФ мають бути надані геопросторові дані про території, зокрема інформація про рельєф, існуючі та проектні санітарні та планувальні обмеження. На час розробки Звіту геопросторових даних про територію громади не надано.

Перспективні для заповідання території

Згідно Екологічного паспорту регіону Чернігівської області за 2020 рік [https://eco.cg.gov.ua/web_docs/2145/2016/03/docs/%D0%9F%D0%B0%D1%81%D0%BF%D0%BE%D1%80%D1%82.pdf] цінні природні території, що резервуються для створення нових або розширення існуючих об'єктів ПЗФ на території області станом відсутні.

Згідно Екологічного паспорту області за 2020 рік актуальною є проблема, що більшість меж територій та об'єктів ПЗФ не встановлені та не винесені в натуру. При встановленні меж об'єктів ПЗФ спостерігається відмова деяких власників та користувачів земельних ділянок погоджувати проекти землеустрою з організації та встановлення меж об'єктів природно-заповідного фонду, що ускладнює та затягує процедуру встановлення меж заповідних об'єктів. Відсутня земельно-кадастрова документація на переважну більшість об'єктів ПЗФ. У державній статистичній звітності з кількісного обліку земель землі, яким надано статус об'єктів ПЗФ без вилучення їх у землекористувачів, окремо не обліковуються. Землі існуючих об'єктів ПЗФ не переведені до категорії природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення.

Смарагдова мережа та водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення

Через територію громади на півночі проходять території Смарагдової мережі [<http://emerald.net.ua/>, <https://map.land.gov.ua/>], вкопіювання місцерозташування яких згідно даних Публічної кадастрової карти подано на рис. 2.12.

Площа території Смарагдової мережі є незначною, складає близько 8 га та має бути уточнена на основі геопросторових даних про місце розташування Смарагдової мережі.

За даними ДЗК території Смарагдової мережі, які проходять в межах громади відносяться до UA0000036, назва території: Ichnianskyi National Nature Park, Кількість видів птахів: 26, кількість інших видів: 24, кількість типів природних оселищ: 12, біогеографічний регіон: Континентальний.

Згідно даних сайту Рамсарського Бюро [<https://rsis.ramsar.org/ris/2387/>] водно-болотні угіддя міжнародного значення на території Срібнянської ТГ відсутні.

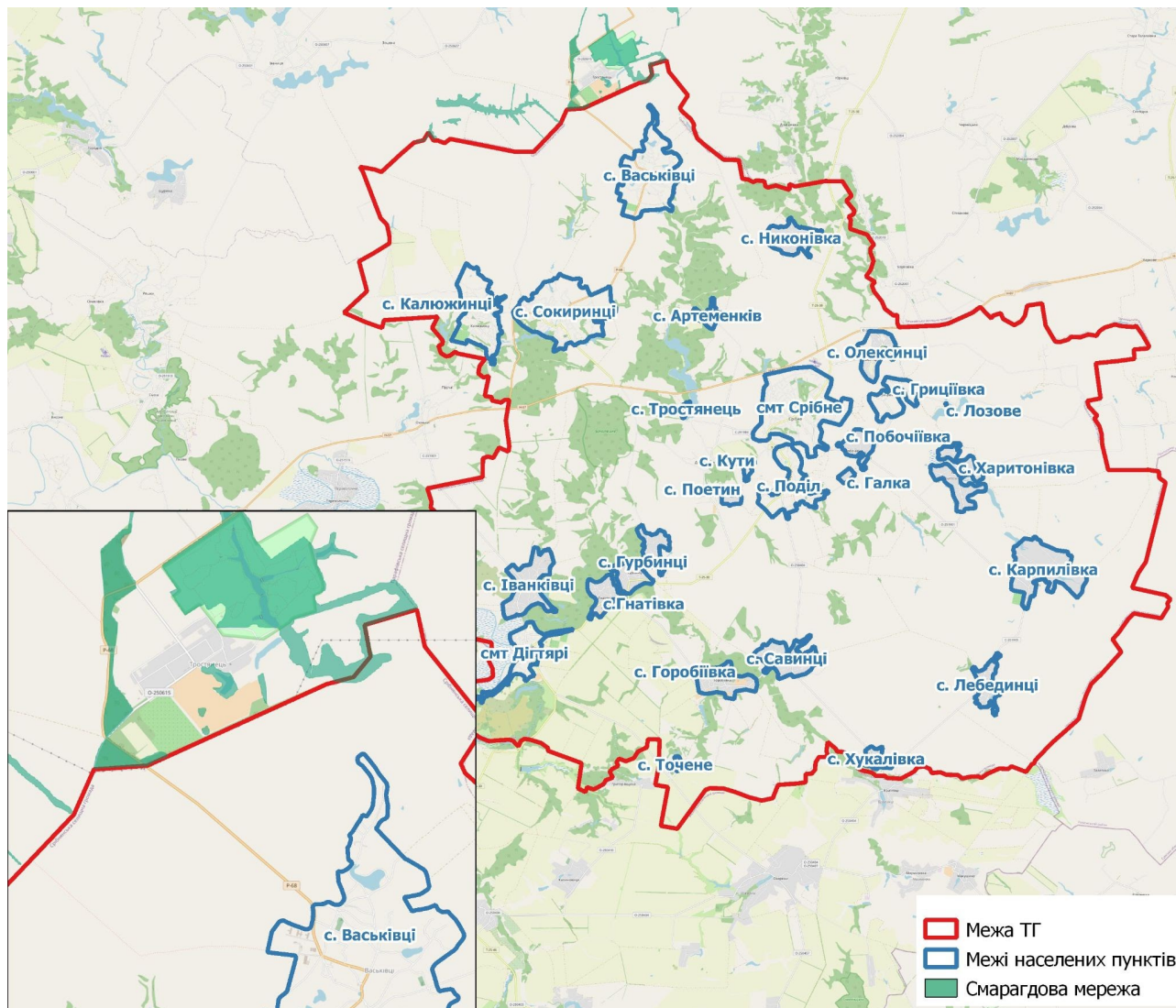

рис.2.6. Схема розташування територій Смарагдової мережі на території Срібнянської ТГ¹¹

2.7.2. Прогнозовані зміни стану об'єктів, зазначених в п.2.7

Зазначені природоохоронні території можуть зазнавати антропогенного тиску зі сторони населених пунктів, сільськогосподарських підприємств, несвідомого ставлення до навколишнього середовища зі сторони населення тощо. Також відсоток % територій природно-заповідного фонду в громаді дуже низький та складає менше 0,5%. Окрім того відсутні відомості щодо винесення існуючого об'єкту ПЗФ в натуру, що може також спричинити його знищення. Відсутність меж територій ПЗФ та низький рівень інформованості населення щодо розташування таких територій та їх статусу, умов використання може нести загрозу завдання шкоди таким територіям через недбале відношення громадян.

Виконання вимог Закону України “Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року”, за належної організації заходів та відповідного фінансування, сприятиме розвитку природно-заповідного фонду.

¹¹ Примітка. Межі громади взято із відкритих даних про АТУ - <https://atu.decentralization.gov.ua>, межі ПЗФ та Смарагдової мережі взято із даних Публічної кадастрової карти - <https://map.land.gov.ua>, межі населених пунктів взято із відкритих даних OSM - <https://www.openstreetmap.org/#map=6/48.538/31.157>. На відкритих даних OSM відсутні межі с. Васюків, с. Антішки, с. Дейманівка

2.8. Земельні ресурси та ґрунти

Загальна площа Срібнянської територіальної громади – 667,6 км². Серед усіх категорій земель громади найважливіше економічне значення мають землі сільськогосподарського призначення, а саме, 68% від загальної площі громади. Нижче наведено розподіл земель у громаді згідно даних профілю громади.

Таблиця 2.13.

Категорії земель	площа, га
Орні землі (рілля)	37758,2455
Ліси та інші лісовкриті площі	4664,7567
Багаторічні насадження (сади)	619,3976
Сіножаті	3372,3661
Пасовища	2277,6125
Інше (піски, яри)	207,5
Площа земель під населеними пунктами, в т. ч. забудовані землі	5831,4000
Водний фонд (річки, озера, ставки)	618,9545
	764,4599

На рисунку 2.7 наведено розміщення агровиробничих груп ґрунтів в межах Срібнянської ТГ згідно даних публічної кадастрової карти [<https://map.land.gov.ua>].

Згідно Регіональної доповіді про стан довкілля Екологічну стійкість земельних ресурсів характеризує ступінь розораності земель. Найбільш нестійкими в екологічному відношенні є ті райони, в яких розорані землі значно переважають над умовно стабільними угіддями. Низькостійкими та найбільш вразливими в екологічному відношенні залишаються території південних районів області, зокрема: Носівського, Варвинського, Бахмацького, Срібнянського, Талалаївського, Прилуцького, Ічнянського. Проблеми відтворення й підвищення родючості ґрунтів не можна вирішувати ізольовано від проблеми ерозії та зсуву ґрунтів. Разом із природними факторами розвитку ерозійних процесів сприяє висока ступінь розораності території. З огляду на екологічну доцільність необхідно провести оптимізацію структури ґрунтового покриву лукопасовищних угідь. Ці угіддя традиційно приурочені до менш родючих, відносно ріллі, ґрунтів, які мають певні обмеження щодо використання під польові культури, але цілком придатні для використання трав.

Звертаємо увагу, на те що згідно ЗУ "Про охорону " ст. 47 забороняється розорювання схилів крутизною понад 7 градусів (крім ділянок для залуження, заліснення та здійснення ґрунтозахисних заходів). На схилах крутизною від 3 до 7 градусів обмежується розміщення просапних культур, чорного пару тощо.

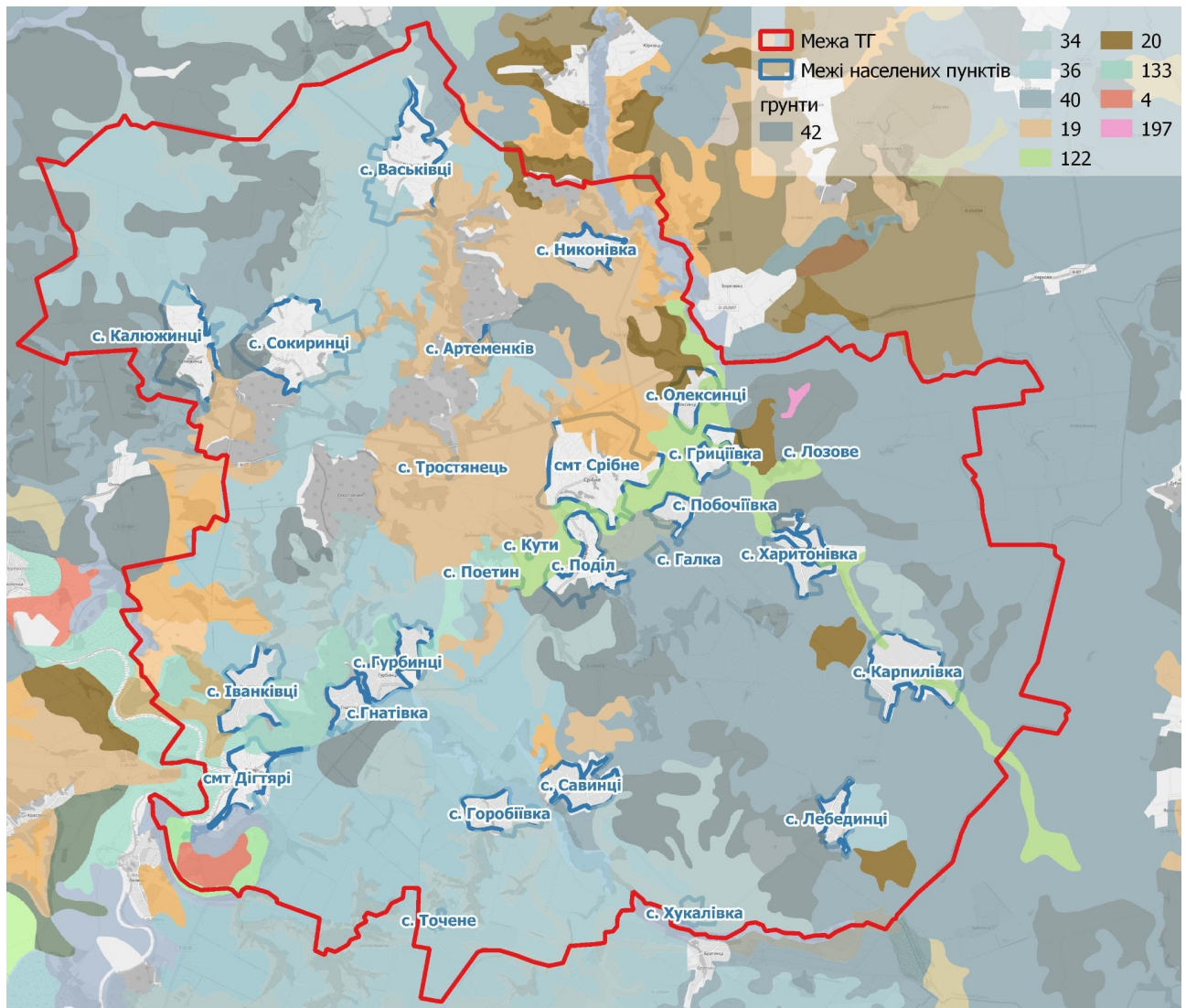

рис.2.7. Агровиробничі групи ґрунтів згідно даних Публічної кадастрової карти [<https://map.land.gov.ua>]

номер	назва
42	Чорноземи глибокі малогумусні вилугуваті Чорноземи глибокі слабогумусовані вилуговані Лучно-чорноземні глибоковилуговані (осолоділі) ґрунти западин
34	Чорноземи неглибокі малогумусні
36	Чорноземи неглибокі малогумусні вилуговані Чорноземи неглибокі слабогумусовані вилуговані Лучно-чорноземні глибоковилуговані (осолоділі) ґрунти западин
40	Чорноземи глибокі малогумусні Лучно-чорноземні глибоковилуговані (осолоділі) ґрунти западин
19	Темно-сірі опідзолені ґрунти
20	Чорноземи опідзолені
122	Лучні та дернові карбонатні глейові ґрунти

133	Болотні ґрунти
4	Дерново-середньоопідзолені супіщані і суглинкові ґрунти Дерново-слабоопідзолені супіщані ґрунти
197	Розмиті ґрунти Черноземи глибокі малогумусні вилугуваті Лучні та дернові карбонатні глейові ґрунти

Отже, землекористування в Срібнянській ТГ супроводжується загрозою високого рівня розорюваності схилових земель, розширенням посівних площ просапних культур, нехтуванням науково обґрунтованими ґрунтозахисними сівозмінами, впровадженям індустріальних технологій вирощування сільськогосподарських культур, що викликає відчутне зменшення площ, зайнятих природними рослинними угрупованнями (луками, лісами, болотами) при одночасному збільшенні питомої ваги освоєних сільськогосподарських угідь, насамперед ріллі.

Застосування великих доз добрив може погіршити якість продукції, ґрунтових вод, що зумовлює забруднення близьких річок і водойм. Використання мінеральних добрив дало змогу певною мірою підвищити врожайність культур, однак подальше збільшення їх доз уже не сприятиме її зростанню, що буде пов'язано із зменшенням запасів гумусу в ґрунті.

Особливо небезпечне неправильне або надмірне використання пестицидів. Причому деяка їх частина трансформується, тобто виникають нові токсичні речовини (вторинна токсикація).

Повне знищення ґрунтового покриву спостерігається в процесі селитебного, промислового, дорожнього й інших видах будівництва.

2.9. Основні екологічні проблеми території ТГ

Серед основних екологічних проблем, які можна виділити є (непомірне застосування препаратів для обробки полів, паління трави, відсутність налагодженої системи збору та вивезення відходів на території громади, наявність несанкціонованих сміттєзвалищ, відсутність паспортизації та належного обліку зелених насаджень та водних об'єктів; порушення режиму використання ПЗС малих річок та інших водних об'єктів, замулення, забруднення річок; не встановлені в натурі межі об'єкту ПЗФ, відсутність виготовленої на нього земельпорядної документації щодо організації та встановлення меж, розораність земель, відсутність достовірної інформації про кількість викидів, джерела таких викидів та діючі дозволи на викиди від стаціонарних джерел забруднення в громаді.

У таблиці нижче проаналізовано основні екологічні проблеми Срібнянської територіальної громади з точки зору їх “прив'язки” до конкретних природних компонентів - повітря, ґрунтів, поверхневих і ґрунтових вод, видів і біотопів, які зазнають негативного впливу.

Таблиця 2.14.

	Екологічні проблеми	Компоненти, що зазнають впливу						
		Атмосферне повітря	Поверхневі води	Грунтові води	Підземні води	Ґрунти	Види і біотопи	Образ ландшафту
1.	Замулення, забруднення та заростання річок, а також недотримання режиму обмеженого господарювання на прибережних захисних смугах		+	+			+	+
3.	Відсутність культури економії та бережливого ставлення до води		+	+	+			
4.	Забруднення стічними водами сільськогосподарського виробництва, комунального господарства водних об'єктів, скидання у водойми неочищених вод, відсутність господарської каналізації		+	+		+	+	
5.	Зростання обсягів побутових відходів та невідповідність утворюваним об'ємам існуючих методів їх знешкодження. Наявність та утворення нових стихійних сміттєзвалищ, відсутність налагодженої системи збору та вивезення сміття	+	+	+	+	+	+	+
6.	Високий ступінь розораності земель і посилення ерозійних процесів тощо.	+	+	+		+	+	+
7.	Викиди від стаціонарних (підприємства) та пересувних (автотранспорт) джерел забруднення. Відсутність точної інформації щодо об'ємів викидів.	+	+	+	+	+		

8.	Низький рівень розуміння в суспільстві пріоритетів збереження навколишнього природного середовища та переваг сталого розвитку	+	+	+	+	+	+	+
9.	Відсутність винесених меж в природі ПЗФ, недостатність інформування населення щодо режиму використання таких територій, дуже низький % ПЗФ на території громади						+	

3. ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я НА ТЕРИТОРІЯХ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)

3.1. Характеристика територій та можливий вплив ДДП на них

Території, на які може поширюватись вплив проектних заходів ДДП, є територіями навколишніх громад, не відрізняються від території Срібнянської ТГ за своїми природними та соціальними характеристиками, тому інформацію про стан довкілля, умови життєдіяльності населення, наведено в розділі 2.

ДДП передбачає реалізацію заходів, які теоретично можуть впливати на довкілля навколишніх громад, серед них - скиди зворотних вод майбутніх очисних споруд та переробка відходів. Це може впливати на території громад, розташованих нижче за течією річки Удай. Інші, передбачені проектом ДДП заходи носять локальний характер і за умови реалізації зменшать антропогенний вплив на довкілля.

3.2. Чинники існуючого негативного впливу на довкілля.

Інформацію про впливи, яких можуть зазнавати такі території від реалізації заходів ДДП, описаних в [Додатку](#), систематизовано у наведеній нижче таблиці із переліком чинників негативного впливу та компонентів довкілля, для яких такий вплив є суттєвим.

Таблиця. 3.1
 Компоненти довкілля, що зазнають негативного впливу

	Компоненти довкілля , що зазнають негативного впливу							
Завдання стратегії, відповідно до ДДП	Атмосферне повітря	Поверхнев і води	Ґрунтові води	Підземні води	Ґрунти	Види і біотопи	Образ ландшафту	Клімат
зі сторони житлової та громадської забудови	-	ДВ	диффузія нечистот	-	-	ДВ, С	-	-
зі сторони промислових підприємств (в т.ч.с/г підприємств)	Т, АМ	ДВ, скидання неочищених стічних вод	інфільтрація з ДВ	-	ДВ	АМ, ДВ	-	-
транспортна інфраструктура	АМ	-	-	-	-	-	фрагментація ландшафту, Р	формування теплових островів, Т,П
поводження з ТПВ	АМ, Т	-	ДВ	інфільтрація ДВ	ДВ,	АМ, ДВ	ЕЗ, зниження якості ландшафту через поширення неприємних запахів, візуальний вплив	Т
Території с/г призначення	АМ	Р (замулення внаслідок ерозії)	ДВ	-	ДВ. Р	ДВ	-	Т

ДВ - дощові води,
 АМ - атмосфера (механічне перенесення впливу, запахи та механічні частинки),
 АЗ - Атмосфера (звукове навантаження),
 Е - електромагнітне випромінювання,
 П - емісія парникових газів
 С - світлове забруднення
 ЕЗ - естетичне забруднення
 Т - теплове забрудненн
 Р - прямий механічний вплив (руйнування)

Примітка до таблиці 3.1. **Синім** кольором зазначено прямі наслідки впливу, **Пурпуровим** - вторинні, кумулятивні та синергічні.

Отже, згідно викладених даних в розділі 2 та підсумків в таблиці 3.1. факторами впливу, які найбільше впливають на навколишнє середовище громади є сільськогосподарська діяльність, поведження з відходами, Негативний вплив стосується практично всіх компонентів довкілля: атмосферне повітря, води, ґрунти, образи ландшафту.

Основними каналами передачі зазначеного впливу є: дощові води та забруднення атмосферного повітря.

3.3. Аналіз сильних та слабких сторін, можливостей та загроз, що стосуються перспектив розвитку населеного пункту. (SWOT і TOWS аналіз)

Метою аналізу є визначення елементів системи, що піддаються управлінню в контексті охорони природного середовища і таким чином зміни балансу причин та наслідків в сторону досягнення бажаного результату, узгодженого із завданнями ДДП. Нижче використано різновид SWOT аналізу - TOWS, який є більш зрозумілим та спонукає до дії. Інформацію для аналізу взято із SWOT аналізу в ДДП та із врахуванням розглянутої вище поточної ситуації. Пропозиції в таблиці нижче стосуються екологічного менеджменту в громаді.

Таблиця 3.2
 SWOT-аналіз екологічної ситуації Срібнянської громади

	Зовнішні фактори. Можливості (О)	Зовнішні фактори. Загрози (Т)
	1. Державна підтримка місцевого та регіонального розвитку (проект «Велике будівництво», НУШ, реконструкція медичних	1.Гальмування державою реформ у сфері місцевого самоврядування, тенденції до централізації 2.Збереження високих ризиків для потенційних

	<p>закладів, малого бізнесу, сіл, спортивних об'єктів) 2.Очікуване запровадження державою компенсації громадам за об'єкти природоохоронного фонду на її території 3. «Екологічні кошти» обласного бюджету 4.Стале зростання попиту на сільськогосподарську продукцію, зокрема органічну, на світових ринках 5.Безмитні квоти для українських товарів, що експортуються до ЄС 6. Наявність організацій, що надають навчально-консультативні послуги для територіальних громад 7. Доступність новітніх аграрних технологій, в тому числі – для дрібних домогосподарств 8.Зростання інтересу до сільського зеленого туризму, агротуризму, екотуризму 9.Зацікавленість громад-сусідів у розв'язанні спільних проблем на засадах муніципального співробітництва 10.Наявність та доступність енергозберігаючих технологій та відновлювальних джерел енергії 11.Розвиток новітніх електронних комплексів управління, інших цифрових ресурсів 12.Доступність сучасних технологій сортування та утилізації ТПВ 13. Доступність зовнішніх фінансових та інших ресурсів 14.Повернення трудових мігрантів з набутим досвідом та новою культурою праці</p> <p>Європейський зелений курс; Розвиток технічних можливостей для геоінжинірингу.</p>	<p>інвесторів в Україні 3.Наслідки запровадження ринку землі 4.«Ручний» розподіл коштів державного бюджету, що спрямовуються на місцевий та регіональний розвиток 5.Потяг держави на перекладання нових повноважень на територіальні громади без компенсації витрат 6.Наявність значно більш високооплачуваної роботи в досяжній близькості від громади 7.Світова тенденція до потепління, що призводить до зменшення прісноводних ресурсів 8.Обмеження щодо соціальної та ділової комунікації через пандемію COVID-19 9.Непомірне використання великовантажним транспортом доріг, що проходять через громаду 10.Запровадження низки відтермінованих норм Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпеки та якості харчових продуктів» 11.Приєднання низки юридичних осіб (райдержадміністрація, Національна поліція, Пенсійний фонд та ін.) до Прилуцького району 12.Неефективний державний контроль над діяльністю крупних сільськогосподарських товаровиробників щодо дотримання ними екологічних норм</p> <p>Відсутність інфраструктури для управління відходами; Низький рівень екологічної свідомості та відповідальності з боку населення та суб'єктів господарювання; Швидка роботизація промисловості та агросектору; Небезпека зараження водоносних горизонтів токсичними речовинами, що виділяються внаслідок необережного поводження з відходами та промислової діяльності; Низька правова свідомість мешканців (Особливо в екологічній та соціальній сферах), що стримує інвестиції; Посилення ерозії ґрунтів; Втрата родючості ґрунтів через інтенсивну сільськогосподарську діяльність;</p>
--	--	--

		<p>Збільшення обсягу забруднення ґрунту та водних об'єктів мінеральними добривами; Недостатність питної води, виснаження водоносних горизонтів внаслідок неефективної господарської діяльності та змін клімату; Руйнування екосистем внаслідок неефективної господарської діяльності, порушення режимів використання ПЗС; Зниження біорозмаїття або його структурна зміна; деградація водних екосистем (наприклад, евтрофікація та мертві зони); Біоаккумуляція токсинів. Зростання рівня захворюваності населення через забруднення навколишнього середовища; Відсутність єдиної системи даних щодо екологічного стану довкілля; Суттєве зростання цін на світових енергетичних ринках; Зниження рівня ґрунтових вод призводить до загострення проблеми водопостачання у населених пунктах громади;</p>
<p>Внутрішні фактори. Сильні сторони (S)</p> <p>1.Родючі ґрунти – найвищий в області біопродуктивний потенціал земель (63%) 2.Значна частка власних надходжень (71,3%) у доходній частині бюджету громади, громада –донор (коефіцієнт податкоспроможності 1,2) 3.Сприятливі кліматичні умови для ведення сільського господарства та вирощування екологічно чистої продукції 4.Розвинуте крупнотоварне сільгоспвиробництво (СТОВ «Батьківщина», яке забезпечує 25% робочих місць та 54,6% власних надходжень до бюджету громади) 5.Через громаду проходить автошлях національного значення Н 07 6.Значний оздоровчо-рекреаційний потенціал (малі</p>	<p>SO</p> <p>"Максі-Максі" Стратегія, що використовує сильні сторони для максимізації можливостей</p> <p>Розвиток органічного сертифікованого землеробства, для експорту продукції із високою доданою вартістю в країни ЄС та Північної Америки. Співпраця в розвитку зеленого туризму в рамках міждержавного партнерства та відповідно до державних стратегій. Доступ до інвестицій в органічне землеробство, за умови розширення територій з природоохоронним статусом (зокрема буферних територій екомережі) і подальша сертифікація сільськогосподарської продукції відповідно до Директиви ЄС №834/2007.</p>	<p>ST</p> <p>"Максі-Міні" Стратегія, що використовує сильні сторони для мінімізації загроз</p> <p>Заходи із охорони довкілля, розширення ключових заповідних територій, розширення буферних територій екомережі, в яких можна вести сертифіковане органічне землеробство та розвивати зелений туризм. Створення аналітичної цифрової системи управління громадою, що поєднуватиме екологічний кадастр, систему моніторингу довкілля та містобудівний кадастр, для прогнозування антропогенної діяльності та попередження розвитку негативних тенденцій. Цифрова освіта для ГО та адміністрації громади з метою створення управлінського кадрового резерву.</p>

<p>річки, каскади мальовничих ставків, підземні водні ресурси, ліси) 7.Відсутність великих виробництв із викидами шкідливих речовин у повітря 8.Наявна значна сировинна база для розвитку переробки сільськогосподарської продукції (зерно, молоко) 9.Активний та злагоджений колектив апарату управління громадою із сильним відчуттям команди 10.Працюючий з 2018 р. ЦНАП, що надає понад 80 послуг 11.Працює два аграрно-професійні ліцеї для підготовки кваліфікованих кадрів виробничих професій 12.Наявність генеральних планів адміністративного центру громади та трьох населених пунктів 13.Унікальна історико-культурна спадщина (два маєтки Галаганів, Данчичева гора, городище, Остап Вересай)</p>	<p>Економічна діяльність, пов'язана із біосеквестрацією вуглецю і торгівля дозволами на викиди вуглецю. Цифрова освіта для мешканців громади, з метою підвищення персональної конкурентоспроможності і розкриття людського потенціалу.</p>	
<p>Внутрішні фактори. Слабкі сторони (W)</p> <p>1.Стійкий від'ємний приріст населення протягом останніх 20 років, його старіння, низька щільність (18 осіб на 1 км²) 2.Віддаленість громади від обласного центру (234 км) та столиці України (189 км) 3.Наявні промислові виробництва лише епізодично здійснюють випуск продукції 4.Відсутність залізничних станцій на території громади 5.Брак робочих місць (домінує самозайнятість та тіньове працевлаштування) 6.Бракує вільних інвестиційно привабливих земельних ділянок для розміщення виробничих потужностей</p>	<p>WO <i>"Міні-Максі" Стратегія, що підсилює слабкі сторони за допомогою переваг, які дають можливості</i></p> <p>Впровадження системи містобудівного кадастру, просторової аналітики для управління територіями та моніторингу довкілля, що зокрема дасть можливість ефективно управляти відходами. Залучення фінансування за державними та міждержавними програмами для розвитку інфраструктури, зеленого туризму, органічного землеробства, відновлення довкілля. Впровадження індикаторів цілей сталого розвитку в управління, що підвищить прозорість управління та передбачуваність влади в очах інвесторів.</p>	<p>WT <i>"Міні-Міні" Стратегія, що мінімізує слабкі сторони та уникає загроз</i></p> <p>Впровадження роздільного збору відходів, стратегії Zero waste. Заповідання територій, зменшення споживання води. Відмова від споживання викопного палива, Пропаганда здорового способу життя, Розробка та впровадження стратегії адаптації до змін клімату. Впровадження системи екологічного моніторингу на основі доступних відкритих технологій.</p>

<p>7.Матеріально-технічно застаріла та витратна мережа закладів гуманітарної та соціальної сфер (50,3 тис. грн. на 1 учня в середньому)</p> <p>8.Сфера туристичних послуг розвивається хаотично</p> <p>9.Низький відсоток централізованого водопостачання (30%), наявне зношено на 60%, відсутність централізованого водовідведення</p> <p>10. Незадовільний стан доріг із твердим дорожнім покриттям (зношеність до 70%) 11.Брак регулярного транспортного сполучення між адмінцентром та селами</p> <p>12.Переважає більшість закладів соціальної сфери розміщуються в старих будівлях (понад 50 років і більше) без капітальних ремонтів, сучасного оснащення та утеплення</p> <p>13.На території громади немає жодного іноземного інвестора та досвіду залучення коштів міжнародних донорів</p> <p>14.Система збору ТПВ діє лише в Срібному, їх переробки немає, в селах поширені несанкціоновані сміттєзвалища</p> <p>15.Швидкісний Інтернет є лише у смт Срібне</p>		
---	--	--

4. ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ, У ТОМУ ЧИСЛІ РИЗИКИ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЗОКРЕМА ЩОДО ТЕРИТОРІЙ З ПРИРОДООХОРОННИМ СТАТУСОМ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)

Серед основних екологічних проблем, які можна виділити є знищення зелених насаджень, відсутність паспортизації та належного обліку зелених насаджень та водних об'єктів; відсутність схеми локальної екомережі; порушення режиму використання ПЗС водних об'єктів, відсутність винесених меж ПЗФ в природі, відсутність виготовленої на них земельпорядної документації щодо організації та встановлення меж, що може призвести до їх знищення, низький відсоток ПЗФ в громаді попри наявний потенційний ресурс до розвитку таких територій; розораність земель; незадовільний стан поводження з відходами, наявність несанкціонованих сміттєзвалищ, відсутність централізованого вивезення відходів та загроза ще більшого хаотичного утворення сміттєзвалищ у громаді. Докладний огляд основних проблем викладено в р.2. цього Звіту.

Рішення ДДП не несуть прямої шкоди територіям з природоохоронним статусом. Зокрема ряд напрямів ДДП мають позитивно вплинути на території із природоохоронним статусом та здоров'я населення.

Так зокрема, розроблення містобудівної документації, зокрема схеми планування території громади та інших документів (ОЦ 3.4. Забезпечення комплексного просторового планування розвитку території громади), заходи ОЦ 2.2, - дозволить встановити та врахувати розташування та умови використання природоохоронних територій та зменшити вплив негативних факторів на такі території, шляхом зменшення інтенсивності впливу від негативних джерел.

Тимчасові негативні наслідки для природоохоронних територій можуть бути під час ведення будівельних робіт. Прийняття рішення щодо будівництва, яке матиме вплив на природоохоронні території та оцінка таких ризиків має відбуватися згідно вимог чинного законодавства за встановленими процедурами, враховуючи необхідність проходження процедур стратегічної екологічної оцінки (ЗУ "Про СЕО", оцінки впливу на довкілля (ЗУ "Про ОВД"). Також завдання 2.2.4. "Реконструювати низку громадських місць на засадах ландшафтного дизайну", у випадку неналежного планування може нести ризики поширення інвазійних видів на території громади.

Для територій ПЗФ питання впливу на заповідні території регулюється в тому числі ЗУ "Про ПЗФ", де визначається, що на землях природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного або історико-культурного призначення забороняється будь-яка діяльність, яка негативно впливає або може негативно впливати на стан природних та історико-культурних комплексів та об'єктів чи перешкоджає їх використанню за цільовим призначенням. До того ж навколо об'єктів ПЗФ, можуть встановлюватися охоронні зони, в межах яких не допускається будівництво промислових та інших об'єктів, мисливство, розвиток господарської діяльності, яка може призвести до негативного впливу на території та об'єкти природно-заповідного фонду. Оцінка такого впливу здійснюється на основі екологічної експертизи, що проводиться в порядку, встановленому законодавством України.

Регулювання питань впливу на водні об'єкти визначаються в тому числі Водним Кодексом України, де регулюються питання використання водних об'єктів, їх прибережно-захисних смуг та водоохоронних зон.

Питання використання та впливу на ліси регулюється в тому числі Лісовим Кодексом.

Відповідно до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» здійснення оцінки впливу на довкілля є обов'язковою, в тому числі для для об'єктів, віднесених до першої та другої категорій видів планованої діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля і підлягають оцінці впливу на довкілля, а також для діяльності, яка впливатиме на ПЗФ. Зокрема, у першу групу входять усі суцільні та поступові рубки головного користування та суцільні санітарні рубки на площі понад 1 гектар; усі суцільні санітарні рубки на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду. До другої групи входить сільське господарство, лісівництво та водне господарство; сільськогосподарське та лісогосподарське освоєння, рекультивация та меліорація земель (управління водними ресурсами для ведення сільського господарства, у тому числі із зрошуванням і меліорацією) на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду чи в їх охоронних зонах на площі 5 гектарів і більше, насадження лісу (крім лісовідновлювальних робіт) на площі понад 20 гектарів або на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду чи в їх охоронних зонах на площі 5 гектарів і більше; інтенсивна аквакультура на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду чи в їх охоронних зонах.

Такий аналіз є достатньо узагальненим та потребує уточнень вже на етапах реалізації конкретних рішень з урахуванням їх просторової прив'язки до території, віддаленості по відношенню до природоохоронних територій, умов реалізації та інших характеристик.

Також, звертаємо увагу, що через територію громади проходять території Смарагдової мережі (див.п.2.б.3), серед яких можуть бути території перспективні для заповідання. Це має бути враховано в тому числі, при розробленні містобудівної документації (ОЦ, А.4. Забезпечення комплексного просторового планування розвитку території громади.

В проекті ДДП необхідно врахувати Указ Президента України №111/2021 Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 23 березня 2021 року «Про виклики і загрози національній безпеці України в екологічній сфері та першочергові заходи щодо їх нейтралізації», та додати відповідні заходи до ДДП.

5. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАПОБІГАННЯМ НЕГАТИВНОМУ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ВСТАНОВЛЕНІ НА МІЖНАРОДНОМУ, ДЕРЖАВНОМУ ТА ІНШИХ РІВНЯХ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, А ТАКОЖ ШЛЯХИ ВРАХУВАННЯ ТАКИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

5.1. Основні міжнародні та національні зобов'язання

Основними міжнародними зобов'язаннями щодо СЕО є протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція Еспо), ратифікований Верховною Радою України (№ 562-VIII від 01.07.2015), та Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС, а також Конвенція ООН з біологічного різноманіття, Рамкова конвенція про зміну клімата, Паризька кліматична угода.

Згідно ст. 28 Закону України “Про основи містобудування”, якщо міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що містяться в законодавстві України про містобудування, то застосовуються правила міжнародного договору.

Основними правовими документами, які мають бути враховані під час процедури стратегічної екологічної оцінки є:

- Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція Еспо), ратифікований Верховною Радою України (№ 562-VIII від 01.07.2015);
- Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС;
- Конвенція ООН з біологічного різноманіття;
- Рамкова конвенція про зміну клімату;
- Паризька кліматична угода;
- Конвенція про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (Закон України N 436/96-ВР (436/96-ВР) від 29.10.96);
- Цілі сталого розвитку на період 2016–2030 років (зокрема, ціль 13 «Вжиття невідкладних заходів щодо боротьби зі зміною клімату та його наслідками»);
- Розпорядженні КМУ від 07.12.2016 № 932-р «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року»;
- Розпорядженні КМУ від 06.12.2017 № 878-р «Про затвердження плану заходів щодо виконання концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року».

Правові засади у сфері поводження з відходами забезпечуються Законом України «Про відходи» (№ 187/98-ВР від 05.03.1998) та іншими законодавчими актами, що були розроблені для регулювання діяльності з метою уникнення чи мінімізації утворення відходів, зберігання й поводження з ними, запобігання та зменшення негативних наслідків для довкілля і здоров'я людини від утворення, зберігання та поводження з відходами. Повноваження місцевих державних адміністрацій у сфері поводження з відходами визначаються статтею 20 закону «Про відходи».

В Україні сформовано інвестиційне законодавство, в якому, зокрема, значна увага приділяється необхідності дотримання екологічних норм в процесі інвестиційної діяльності. Так Законом України «Про інвестиційну діяльність» (№ 1560-XII від 18.09.1991) встановлюється заборона інвестування в об'єкти, створення і використання яких не відповідає вимогам санітарно-гігієнічних, радіаційних, екологічних, архітектурних та інших норм, встановлених законодавством України (ст. 4). В разі порушення екологічних, санітарно гігієнічних та архітектурних норм державний орган може прийняти рішення про зупинення або припинення інвестиційної діяльності (ст. 21). Також в ст. 8 зазначається, що інвестор зобов'язаний одержати висновок з оцінки впливу на довкілля у випадках та порядку, встановлених Законом України «Про оцінку впливу на довкілля» (№ 2059-VIII від 23.05.2017).

5.2. Процедура ОВД

Цілі та напрями Стратегії реалізуються через здійснення конкретних заходів. Серед цих заходів можуть бути заходи, які, відповідно до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», підлягатимуть оцінці впливу на довкілля до прийняття рішення про провадження планованої діяльності.

Серед заходів, що ймовірно підпадають під процедуру ОВД (Згідно Додатку до ДДП):

2.1.4. Реконструкція центрального водогону в селищі Срібне;

2.2.1. Впровадження на території Срібнянської громади системи роздільного збору твердих побутових відходів та їх вивезення для подальшої утилізації;

2.2.2. Будівництво локальної очисної споруди для приймання стоків від асенізаційних машин в смт Срібне Чернігівської області.

Точне визначення необхідності проведення процедури ОВД для зазначених заходів можливо лише за наявності затверджених техніко-економічних показників планованої діяльності.

Заходи ОЦ 3.4 - 3.4.1. Виготовлення містобудівної документації (топозйомки) населених пунктів Срібнянської громади, 3.4.2. Розроблення містобудівної документації населених пунктів Срібнянської територіальної громади підлягають стратегічній екологічній оцінці на відповідних етапах впровадження, а заплановані ними заходи - процедури ОВД для відповідної планованої діяльності.

5.3. Інформація про оприлюднення Заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки

Згідно вимог ст. 9, 10, ч.4 ст.12 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» Срібнянською селищною радою було оприлюднено Заяву про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки (СЕО) та проекту документа державного планування – "Стратегія розвитку Срібнянської територіальної громади Чернігівської області на 2021–2027 роки", з метою одержання та врахування зауважень і пропозицій громадськості на офіційному сайті Срібнянської селищної ради - <https://sribne-otg.cg.gov.ua/index.php?id=439523&tp=page>, а також опубліковано у друкованих виданнях.

Згідно листа від 30.08.2021 р. №01-07/5135 від Управління охорони здоров'я Чернігівської ОДА - зауваження та пропозиції до обсягу СЕО відсутні.

Ризики для здоров'я населення, спричинені плановою діяльністю (реконструкцією), визначаються замовником відповідно до (вимог Наказу Міністерства охорони здоров'я України від 19.06.1996 р. №173 «Про затвердження Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів».

Згідно листа від 16.08.2021 р. №06-10/2510 від Департаменту екології та природних ресурсів Чернігівської ОДА, зауваження та пропозиції до заяви про визначення обсягу СЕО відсутні.

5.4 Інформація про обговорення Звіту про стратегічну екологічну оцінку

Розділ буде доповнено після проведення відповідного етапу процедури СЕО.

6. ОПИС НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ВТОРИННИХ, КУМУЛЯТИВНИХ, СИНЕРГІЧНИХ, КОРОТКО-, СЕРЕДНЬО- ТА ДОВГОСТРОКОВИХ (1, 3-5 ТА 10-15 РОКІВ ВІДПОВІДНО, А ЗА НЕОБХІДНОСТІ - 50-100 РОКІВ), ПОСТІЙНИХ І ТИМЧАСОВИХ, ПОЗИТИВНИХ І НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ

6.1 Атмосферне повітря

Стратегія не передбачає створення нових підприємств із значними обсягами викидів у атмосферне повітря. Тому її реалізація не призведе до значних негативних наслідків для атмосферного повітря.

Разом з тим, на етапі реконструкції та будівництва нових об'єктів (ОЦ 2.1. Модернізація та розвиток інженерної інфраструктури. Енергозбереження, ОЦ 1.2. Просування здорового способу життя та розвиток спортивної інфраструктури) може чинитися тимчасовий вплив на якість повітря, який хоч і є негативним, але короткостроковим. Серед іншого тимчасовий негативний вплив на повітря під час будівельних робіт можливий через викиди пилу внаслідок дій із сипучими матеріалами (земляні роботи, навантаження тощо); викиди пилу з поверхонь, на

яких рухається обладнання, необхідне для будівництва; викиди продуктів спалювання викопного палива з двигунів машин, транспортних засобів, що використовуються для перевезення працівників, транспортування матеріалів та інших двигунів, що працюють на викопному паливі (наприклад, дизельні генератори). Зазначений вплив припиниться як тільки будуть завершені будівельні роботи.

Позитивний вплив на якість повітря в перспективі матимуть: вирішення питання поводження із відходами (ОЦ.2.2. Збереження та відновлення довкілля, підвищення екологічної культури мешканців громади), реконструкція та ремонт доріг, які з поступовим впровадженням призведуть до зменшення рівня викидів від автомобільного транспорту.

В рамках задач стратегічного напрямку А. Розвиток екологічного бізнесу та залучення інвестицій рекомендовано також звернути увагу влади на партнерство та діалог із обласними та загальнодержавними органами влади, міжнародними організаціями у сфері покращення стану довкілля на території Срібнянської громади, що як результат в перспективі може дати можливість більшого контролю дотримання законодавства зі сторони підприємств, контролю викидів та покращення стану навколишнього середовища, а також в послідуєчому передумови до екологічної сертифікації продукції та збільшення їх переваг як на державному так й міжнародному ринку.

6.2. Клімат

Загалом, загальний вплив заходів Стратегії на клімат є позитивним, зокрема за рахунок впровадження заходів підвищення в перспективі рівня екологічної свідомості, що в тому числі може призводити до зменшення споживання ресурсів (екологічного споживання); збереження, збільшення зелених зон, впорядкування водних об'єктів та об'єктів лісового господарства; ремонт доріг - як наслідок поступове зменшення викидів газів.

Негативний вплив матиме тимчасовий характер за рахунок збільшення локальний викидів, наприклад під час будівельних робіт із побудови об'єктів інфраструктури. Під час проектування необхідно враховувати обсяги утворюваного сміття та планувати заходи із його утилізації.

Більш докладний огляд можливого впливу на клімат наведено в п.2.1.2 цього Звіту.

6.3. Водні ресурси

Стратегія передбачає вирішення питання, що в перспективі має покращити ситуацію щодо забруднення поверхневих, ґрунтових та підземних вод, зокрема налагодження системи поводження із відходами (2.2.1. Ліквідувати стихійні сміттєзвалища, налагодити регулярний збір та вивезення твердих побутових відходів, запровадити їх роздільне збирання, 2.2.2. Впровадити новітні технології з утилізації рідких нечистот). реконструкція та будівництво мережі водопостачання, (2.1.4. Модернізувати об'єкти водопостачання, забезпечити мешканців якісною питною водою).

Стратегія має врахувати тенденцію зменшення водних ресурсів регіону, зокрема обміління річок, значне забруднення вод агрохімікатами, порушення режимів ПЗС, зокрема під час розробки заходів ОЦ 3.2. Розвиток переробки сільськогосподарської продукції та 3.1. Стимулювання розвитку аграрного сектору потрібно вибирати і фінансувати такі, що приведуть до зменшення водоспоживання.

Необґрунтоване розчищення ставків та русел річок, може призвести до руйнування цінних біотопів. Необхідно розуміти, що причиною замулення є нестабільність ґрунтового покриву на території громади, відсутність багаторічних трав та іншої рослинності навколо водних об'єктів, ведення сільськогосподарської діяльності на схилах. Внаслідок зазначених факторів ґрунт із прилеглих територій

змивається у водні об'єкти, замулюючи їх. Крім того, підвищений рівень азотних та фосфорних сполук призводить до евтрофікації водойм та накопичення органічного матеріалу в них.

Необхідно вжити першочергових заходів із інвентаризації земель громади, визначення стану прибережно- захисних смуг.

6.4. Земельні ресурси

Негативними наслідками впливу деяких заходів Стратегії на земельні ресурси може бути вилучення земель під будівництво нових інженерних мереж, нових будівель та споруд. З іншої сторони, деякі з цих заходів компенсуються за рахунок їх позитивного впливу на навколишнє середовище в результаті планової діяльності, зокрема за рахунок впровадження сучасних аграрних технологій та виробництва органічної продукції, розвитку інженерних мереж, ліквідації сміттєзвалищ. Вплив інших об'єктів буде оцінено на подальших етапах проектування після конкретизації характеристики кожного окремого об'єкта.

Потенційними джерелами впливу на ґрунти під час проведення будівельно-демонтажних робіт є зменшення вологості ґрунтів за рахунок асфальтування території; порушення природного стоку поверхневих вод за рахунок планування території, траншейної прокладки різних комунікаційних мереж тощо; випадкові проливи паливно-мастильних матеріалів.

Стратегічна Ціль 3. Підвищення конкурентоспроможності громади на основі сталого розвитку пріоритетних галузей економіки має бути доповнена першочерговими заходами із інвентаризації земель громади і визначення територій, що мають екологічні обмеження для користування - землі водного фонду, із значними ухилами, ліси (в тому числі самосійні). Необхідна розробка схеми екомережі громади, що дасть можливість управляти екологічними ризиками, дозволить визначити господарську цінність територій із різними режимами використання а також відкриє можливість для інвестицій в органічне землеробство.

Заходи ОЦ 3.4. Забезпечення комплексного просторового планування розвитку території громади мають включати в себе заходи із адаптації до змін клімату, особливо це стосується проектування житлових та громадських територій.

6.5. Відходи

Передбачається можливе збільшення в обсягах побутових відходів, що генеруються населенням громади, притоком туристів у разі розвитку, що входить до складу СЦ.3 (3.5.3.Створити рекреаційні зони та зони для відпочинку, 3.5.4.Сприяти розвитку туристичної інфраструктури та послуг).

Запропоновані проектом ДДП заходи матимуть позитивний вплив на вирішення питання із відходами. Окрім того, зауважимо, що згідно ЗУ “Про відходи” територіальні громади є власниками відходів, що утворюються на об'єктах комунальної власності чи знаходяться на їх території і не мають власника або власник яких невідомий (безхазяйні відходи). Згідно ст.12 відходи, щодо яких не встановлено власника або власник яких невідомий, вважаються безхазяйними. Після виявлення несанкціонованих сміттєзвалищ мають бути прийняті заходи щодо їх утилізації..

Необхідно провести інформаційно-просвітницьку кампанію серед населення щодо можливих наслідків невідповідального поводження із відходами а уникнення інерційного поводження з відходами жителями у разі забезпечення належного вивезення та збирання відходів.

Під час проведення будівельних робіт (інженерних мереж, будівель, доріг) основним негативним наслідком для довкілля є утворення будівельних відходів. Основними відходами, що створюватимуться під час будівельних робіт, будуть рештки старої цегли, бетону, деревини тощо. Фактичний обсяг таких відходів буде встановлено під час проектування відповідних об'єктів. Крім цього можливе утворення токсичних відходів ремонтних робіт - лакофарбових матеріалів, заповнювачів, тощо. Передача забруднення в навколишнє середовище можлива із дощовими водами, коли внаслідок неналежного поводження з побутовим сміттям, воно змиватиметься на прилеглі території. Для попередження такої загрози під час реконструкції будівлі необхідно організувати роботи таким чином, аби уникнути складування будівельного сміття на проектній ділянці, дотримуватися діючих вимог законодавства тощо.

Варто зазначити, що виконання заходів із термомодернізації будівель може нести ризики для довкілля, оскільки після закінчення терміну експлуатації таких будівель або їх ремонту, в довгостроковій перспективі буде утворюватись значна кількість будівельних відходів. Тому для заходів із термомодернізації необхідно використовувати екологічно нейтральні або ж природного походження матеріали. Неправильна утилізація таких утеплювачів, як пінопласт (полістирол), пінополіуретан несе значну шкоду довкіллю через забруднення ґрунтів і ґрунтових вод.

Крім того, значною проблемою є утилізація токсичних відходів тваринництва. Ця проблема має враховуватись під час розробки програм із управління відходами а також включена в Стратегію, враховуючи існуючі ризики, які несе розвиток тваринництва в громаді.

6.6. Біорізноманіття

Стратегія загалом не передбачає реалізацію заходів, які можуть негативно вплинути на флору і фауну громади. Основний ризик становить нераціональна сільськогосподарська діяльність - розорювання прибережних смуг річок, надмірне внесення пестицидів та мінеральних добрив, орне землеробство на крутих схилах, що призводить до ерозії та змиву ґрунту в водотоки. На подальших етапах реалізації, визначених Стратегією заходів, в тому числі коли заплановані заходи будуть територіально прив'язані, передбачається уточнення таких впливів.

Першочерговими заходами в контексті збереження біорізноманіття має бути інвентаризація земель громади із резервуванням територій водного фонду, лісів, схилів балок для подальшого заповідання.

6.7. Природоохоронні території

У Стратегії не передбачені заходи, які можуть призвести до негативного впливу на існуючі об'єкти природно-заповідного фонду (ПЗФ). На подальших етапах реалізації визначених Стратегією заходів, в тому числі коли заплановані заходи будуть територіально прив'язані, передбачається уточнення таких впливів. Основним ризиком є передача земель Смарагдової мережі та водного фонду для сільськогосподарського використання.

Також, варто звернути увагу на те що, відсоток заповідних територій у громаді є низьким, тому доцільно звернути увагу на території, які є перспективними до заповідання (див.п.2.7.1.).

Також, указом Президента України від 23 березня 2021 року №111/2021 «Про рішення Ради національної безпеки та оборони України від 23 березня 2021 року «Про виклики і загрози національній безпеці України в екологічній сфері та першочергові заходи щодо їх нейтралізації» визначено необхідність розроблення місцевої екомережі, зокрема п. п. 2 зазначеного Указу, місцевим органам виконавчої влади необхідно вжити у 2021 році заходів щодо розроблення та затвердження

регіональних та місцевих схем формування екологічної мережі. Закон України "Про екологічну мережу України" в статті 11 визначає повноваження місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у сфері формування, збереження та використання екомережі, зокрема забезпечення "розроблення та виконання регіональних і місцевих схем та програм розвитку екомережі, проведення необхідних для цього наукових досліджень". Порядок розробки схеми екомережі визначається "Методичними рекомендаціями щодо розроблення регіональних та місцевих схем екомережі, затверджені Наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 13.11.2009 № 604.

6.8. Здоров'я населення

Реалізація Стратегії ймовірно має призвести до покращення життя та стану здоров'я населення. Впровадження заходів ОЦ 1.2."Просування здорового способу життя та розвиток спортивної інфраструктури", матиме непрямий позитивний вплив на здоров'я населення. Так само, в середньо- та довгостроковій перспективі позитивно вплинуть за здоров'я населення вирішення питань щодо поводження з відходами, реконструкції та будівництва мереж водопостачання, збереження та розширення зелених насаджень, ремонту доріг; покращення якості комунальних послуг, просування здорового способу життя серед населення. Варто очікувати зниження смертності від основних хвороб, наведених у п. 2.3.

6.9. Транскордонний вплив

Відсутній.

6.10. Результати розділу

Узагальнені результати оцінки за напрямками Стратегії представлені в таблиці нижче.

Таблиця 6.1

Стратегічні цілі (СЦ) /Операційні цілі “Стратегія розвитку Срібнянської територіальної громади Чернігівської області на 2021–2027 роки”

Атмосферне повітря Клімат Вода Земельні ресурси Відходи Біорізноманіття Природоохоронні території

СЦ 1. Розвиток людського потенціалу на засадах гендерної рівності та хорошого врядування

1.1. Забезпечення доступу до якісної освіти

IN/SI/RE		IN/SI/RE	IN/SI/RE	IN/SI/RE	IN/SI/RE	IN/SI/RE
----------	--	----------	----------	----------	----------	----------

1.2. Просування здорового способу життя та розвиток спортивної інфраструктури

--	--	--	--	--	--	--

1.3. Створення єдиного культурного простору із збереженням основних факторів історичної самобутності Срібнянщини

					IN/LT/RE	IN/LT/RE
--	--	--	--	--	----------	----------

1.4. Підвищення громадянської та гендерної обізнаності, соціальної активності мешканців громади

IN/SI/RE		IN/SI/RE	IN/SI/RE	IN/SI/RE	IN/SI/RE	IN/SI/RE
----------	--	----------	----------	----------	----------	----------

СЦ 2. Охорона довкілля, створення безпечного та комфортного життєвого середовища

2.1. Модернізація та розвиток інженерної інфраструктури. Енергозбереження

DI/O/LO	CU/LT/RE	DI/LT/RE	IN/LT/RE	DI/LT/RE	IN/LT/RE	IN/MT/RE
---------	----------	----------	----------	----------	----------	----------

2.2. Збереження та відновлення довкілля, підвищення екологічної культури мешканців громади

IN/LT/RE	CU/LT/RE	DI/LT/RE	DI/LT/RE	DI/LT/RE	DI/LT/RE	DI/LT/RE
----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------

2.3. Збільшення кількості та покращення якості комунальних послуг

--	--	--	--	--	--	--

СЦ 3. Підвищення конкурентоспроможності громади на основі сталого розвитку пріоритетних галузей економіки

3.1. Стимулювання розвитку аграрного сектору

		DI/LT/RE			*	*
--	--	----------	--	--	---	---

3.2. Розвиток переробки сільськогосподарської продукції

O/LO		IN/LT/RE		IN/LT/RE		
------	--	----------	--	----------	--	--

Звіт про стратегічну екологічну оцінку документу державного планування
 “Стратегія розвитку Срібнянської територіальної громади Чернігівської області на 2021–2027 роки”

3.3. Покращення умов підприємницької діяльності

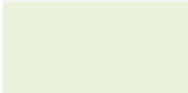

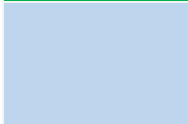
3.4. Забезпечення комплексного просторового планування розвитку території громади

3.5. Розвиток сполученого багатоманіття туризму та рекреації

Стратегічні цілі (СЦ) /Операційні цілі “Стратегія розвитку Срібнянської територіальної громади Чернігівської області на 2021–2027 роки”

				IN/SI/RE	IN/SI/RE	IN/SI/RE
O/LO			DI/LT/RE	O/LO	DI/SI/RE	DI/LT/RE
					IN/SI/RE	IN/SI/RE
Атмосферне повітря	Клімат	Вода	Земельні ресурси	Відходи	Біорізноманіття	Природоохоронні території

* Примітка: неможливо оцінити вплив на дані компоненти довкілля, оскільки поняття “органічне землеробство” наразі є достатньо широким і його значення в ДДП не уточнено.

Позначення	Пояснення до позначення
	Значний негативний вплив. Значний негативний вплив слід звести до мінімуму із застосуванням заходів щодо пом'якшення наслідків, щоб він став незначним.
	Помірний негативний вплив. Цей вплив є прийнятним.
	Немає впливу, або нейтральний. Втручання не має ефекту, який можна було б довести, або такий вплив є незначним.
	Помірний позитивний вплив.
	Значний позитивний вплив
	Значення впливу не може бути оцінено з певністю через відсутність даних про компоненти навколишнього середовища, заплановану діяльність або з інших причин.
DI / IN	Прямий / Непрямий
LT/ MT/ ST / O	Довгостроковий (постійний 50-100 років) / Середньостроковий (10-15 років) / Короткостроковий (3-5 років) / Випадковий (тимчасовий, 1 рік)
LO / RE	Місцевий / Регіональний (на рівні громади)
CU / SI / TR	Кумулятивний / Синергетичний / Транскордонний

Ймовірність того, що реалізація Стратегії призведе до таких можливих впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) негативний вплив на довкілля, є незначною.

Основним ризиком реалізації стратегії є проблема сільськогосподарського використання територій із природоохоронними обмеженнями.

Таким чином, реалізація Стратегії не має супроводжуватися появою нових значних негативних наслідків для довкілля. Разом з тим, реалізація рішень Стратегії може призвести до покращення екологічної ситуації в Срібнянській громаді, зокрема покращення ситуації з відходами та покращення стану здоров'я населення а також усвідомлення мешканцями своєї відповідальності за стан довкілля.

7. ЗАХОДИ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ВЖИТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

В цілому Стратегія не передбачає заходів, які б мали значний негативний довготривалий вплив на навколишнє середовище. Заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Стратегії (таблиця нижче) ґрунтуються на впливах, оцінених у попередньому розділі звіту, та міжнародному досвіді діяльності в подібних умовах. Однак, такі заходи – це загальні рекомендації щодо усунення негативних наслідків, тоді як детальні заходи повинні розглядатися в кожному конкретному випадку під час реалізації шляхів досягнення визначених пріоритетів, а також в процесі надання екологічних дозволів.

Таблиця 7.1.
Заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків
виконання Стратегії

Складова довкілля	Заходи для зменшення негативних наслідків
Атмосферне повітря	<ul style="list-style-type: none">• електрифікація транспорту, розвиток легкого персонального транспорту, веломаршрутів між населеними пунктами громади;• будівництво екологічно прийнятних та ефективних комунальних систем;• дотримання діючих норм законодавства під час проведення будівельних робіт;• проведення інформаційної кампанії серед населення щодо неприпустимості спалювання сухої трави, побутового та промислового сміття;• встановлення мережі портативних станцій моніторингу якості повітря, зокрема на межі санітарно-захисних зон підприємств-забруднювачів повітря;• Протиерозійні заходи на території громади, зокрема навколо водних об'єктів.
Водні ресурси	<ul style="list-style-type: none">• створити інформаційну систему із моніторингу якості поверхневих та ґрунтових вод, зокрема в місцях скиду зворотних вод підприємств-водокористувачів;• розробити проект встановлення прибережно-захисних смуг для всіх водних об'єктів громади;• створити перелік існуючих об'єктів господарювання в межах встановлених водоохоронних зон і прибережних захисних смуг для подальшого винесення об'єктів, господарська діяльність яких не відповідає вимогам (ст. 89 Водного кодексу України та ст. 61 Земельного кодексу України);• заборонити будь-яке будівництво на землях водного фонду (якщо таке не дозволене законодавством);• визначити підприємство, організацію або установу та створити при ній спеціальну службу з догляду та підтримання у належному стані водоохоронних зон, прибережних захисних смуг водних об'єктів;• прийняти відповідні міри впливу, передбачені ст. 212 Земельного кодексу України, до громадян та юридичних осіб, що здійснили самозахоплення земельних ділянок на землях водного фонду;• заборонити миття машин і механізмів у місцях, з яких стічні води можуть потрапити в магістральну, розподільчу, скидну мережу, річки та водойми;• дотримання у межах зон санітарної охорони об'єктів водопостачання режимів господарської діяльності визначених Постановою КМ України №2024 від 18.12.1998 р. «Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів»);
Відходи	<ul style="list-style-type: none">• Провести інформаційно-просвітницьку кампанію серед населення щодо правил поводження із відходами та можливих наслідків для довкілля та здоров'я у разі їх недотримання;• Провести збір інформації щодо місць та стану несанкціонованих звалищ відходів та забезпечити їх ліквідацію;• Забезпечити контроль та дотримання вимог діючого законодавства під час проведення будівельних робіт для попередження загрози складування будівельного сміття на проектних ділянках, скидання їх у непризначених місцях тощо;• розробити та впровадити заходи із утилізації та переробки відходів тваринництва;• впровадити систему моніторингу стану ґрунтів у місцях зберігання відходів підприємств;
Ґрунти	<ul style="list-style-type: none">• створити цифрову модель рельєфу громади. Актуалізувати карту ґрунтів. Визначити можливі напрями горизонтальної міграції забруднення від промислових та сільськогосподарських підприємств та налагодити регулярний моніторинг стану ґрунтів у місцях найбільш вірогідної концентрації специфічного

для кожного із підприємств забруднення. Такі заходи дозволять чітко визначити причинно-наслідковий зв'язок у випадках понаднормового забруднення;

- моніторинг стану ґрунтів у місцях найбільш вірогідної концентрації забруднення специфічного для підприємств-джерел забруднення. У випадках наявності такого забруднення - заходи із біологічної санації ґрунтів";
- на основі даних цифрової моделі рельєфу, даних землекористування та актуальної карти ґрунтів визначити території із існуючою та потенційною водною та вітровою ерозіями. Забезпечити рекультивацію ґрунтів у місцях існуючої ерозії, в першу чергу в місцях, де внаслідок водної ерозії замулюються водні об'єкти;
- на основі даних цифрової моделі рельєфу, даних землекористування та актуальної карти ґрунтів актуалізувати території, із обмеженнями для орного землеробства;
- в Стратегічну ціль 3 ввести заходи із сприяння розвитку неорного землеробства, інформування про можливості і переваги ведення сталого на ділянках із частковими обмеженнями на ведення сільськогосподарської діяльності, можливостями щодо екологічної сертифікації продукції, призначеної для експорту тощо;
- після закінчення будівельних робіт слід виконати планувальні роботи в місцях стоянки та ремонту машин і механізмів, а також на всіх інших ділянках, де були допущені порушення поверхні в процесі будівництва;
- усунення випадків викидання, складування та накопичення побутових відходів і стоків на території житлової забудови;
- дотримання норм унесенні мінеральних добрив;
- провести інвентаризацію земель громади. з урахуванням екологічних обмежень. Такий захід, серед іншого дозволить встановити справедливую орендну плату.

Екологічні політики, що сприятимуть збільшенню біорізноманіття та сталому розвитку

- рекомендується для підвищення рівня обізнаності населення та підвищення екологічної свідомості удосконалити систему інформування населення щодо оперативного висвітлення екологічних питань, стимулювати громадян залучатися до використання енергозберігаючих технологій у побуті, створити та або/впроваджувати шкільні та позашкільні освітні програми для молоді;
- стимулювання суб'єктів господарювання до розвитку систем екологічного управління, яке забезпечує впорядкування контролю за комплектуючими, сировиною і матеріалами та продукцією, викидами та відходами, які виникають внаслідок окремих виробничих процесів;
- проведення інформування населення щодо місцезонашування цінних територій (ПЗФ, Смарагдової мережі та інших), а також дозволених режимів їх використання. Винесення в натурі меж територій ПЗФ;
- розробити програму оцінки екосистемних послуг оцінки громади, зокрема під час стратегічних екологічних оцінок цільових програм та оцінок впливу на довкілля планованої діяльності;
- інформувати мешканців громади про екосистемні послуги наявних екосистем та вразливих біотопів;
- створити "Білу книгу благоустрою громади", із описом біотопів громади, місцевих видів флори і фауни, особливостей поведінки із такими видами. Заходи із озеленення, рекультивації проводити відповідно до переліку "Білої книги";
- Провести освітні кампанії щодо переваг та можливостей органічного землеробства, можливостей органічної сертифікації продукції згідно Директиви ЄС №834/2007¹².
- Визначити території та види сільськогосподарського виробництва, які можливо сертифікувати як органічне виробництво;
- Провести інформаційну кампанію щодо можливостей, які відкриваються

	перед громадою у зв'язку із прийняттям Європейської зеленої угоди (European Green Deal).
Здоров'я населення	<ul style="list-style-type: none">• впроваджувати заходи із адаптації змінам клімату. В процесі благоустрою поступово зменшувати площі суцільного асфальтобетонного покриття до обґрунтовано необхідних, інтенсивно озеленювати громадські зони;• впровадити систему моніторингу якості води в колодязях громади;• перелічений вище в цій таблиці комплекс заходів щодо зменшення негативних наслідків виконання документу державного планування прямо та опосередковано впливає на покращення стану здоров'я населення і є одним із головних завдань розробки цієї Стратегії.

За результатами аналізу Стратегії, запропоновано доповнити Стратегію заходами, наведеними в таблиці 7.2. Дані пропозиції не є вичерпними, перелік може бути доповнений за результатами громадського обговорення Звіту. Пропозиції носять рекомендаційний характер.

Таблиця 7.2.
Пропозиції до завдань і заходів Стратегії

Стратегічна ціль	Пропозиція
СЦ 1. Розвиток людського потенціалу на засадах гендерної рівності та хорошого врядування	Провести інформаційну кампанію серед населення щодо місць розташування об'єктів ПЗФ та цінності таких територій для громади, особливостей їх використання. Провести інформаційну кампанію серед населення щодо призначення та цінностей територій Смарагдової мережі (особливо в розрізі проекту ЗУ “Про Екомережу”, який планується до прийняття). Провести інформаційно-просвітницьку кампанію серед населення щодо правил поведінки із відходами та можливих наслідків для довкілля та здоров'я у разі їх недотримання.
СЦ 3. Підвищення конкурентоспроможності громади на основі сталого розвитку пріоритетних галузей економіки	Ввести заходи із сприяння розвитку неорного землеробства, інформування про можливості і переваги ведення сталого землеробства на ділянках із частковими обмеженнями на ведення сільськогосподарської діяльності, можливостями щодо екологічної сертифікації продукції, призначеної для експорту тощо;

8. ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ, ЩО РОЗГЛЯДАЛИСЯ, ОПИС СПОСОБУ, В ЯКИЙ ЗДІЙСНЮВАЛАСЯ СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА, У ТОМУ ЧИСЛІ БУДЬ-ЯКІ УСКЛАДНЕННЯ (НЕДОСТАТНІСТЬ ІНФОРМАЦІЇ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ) ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ТАКОЇ ОЦІНКИ

8.1. Вихідні дані для виконання оцінки

Для виконання стратегічної екологічної оцінки документу державного планування “Стратегія розвитку Срібнянської територіальної громади Чернігівської області на 2021–2027 роки” використано наступні вихідні дані:

“Стратегія розвитку Срібнянської територіальної громади Чернігівської області на 2021–2027 роки” разом із додатком до неї “План із реалізації стратегії розвитку Срібнянської територіальної громади на 2021–2023 роки” ;

Статистичні дані екологічного стану Чернігівської області
[\[https://eco.cg.gov.ua/\]](https://eco.cg.gov.ua/);

Профіль Срібнянської територіальної громади;
Дані головного управління статистики Чернігівської області
<https://www.chernigivstat.gov.ua/>;
Вимоги діючих Державних будівельних норм та санітарних правил.
Відкриті джерела даних.

8.2. Використані інструменти та методи

В процесі проведення стратегічної екологічної оцінки використано такі методи:

Статистичний метод ґрунтується на кількісних показниках, які дають можливість зробити висновок про темпи розвитку процесу в майбутньому. Сутність його полягає в отриманні і спеціалізованому обробленні прогнозних оцінок об'єкта через опитування висококваліфікованих фахівців (експертів) у певній сфері науки, техніки, виробництва.

Метод експертних оцінок, який використовується при відсутності про об'єкт прогнозування достовірних відомостей і, якщо об'єкт не підлягає математичному аналізу. Суть якого полягає у визначенні майбутнього на основі думок кваліфікованих спеціалістів-експертів.

Метод аналогій полягає в тому, що закономірності розвитку одного процесу з певними поправками можна перенести на інший процес, для якого потрібно зробити прогноз.

Метод екстраполяції полягає в перенесенні встановленого характеру розвитку певної території чи процесу в майбутнє. Цей метод ефективний при короткостроковому прогнозуванні стосовно об'єкта, який тривалий час розвивався рівномірно без значних відхилень. Ґрунтується він на вивченні кількісних і якісних параметрів досліджуваного об'єкта за попередні роки з подальшим логічним продовженням, окресленням тенденцій його розвитку у прогнозованому періоді;

Метод моделювання полягає у побудові моделей, які розглядають з урахуванням імовірної або бажаної зміни прогнозованого явища на певний період, користуючись прямими або опосередкованими даними про масштаби та напрями змін. При побудові прогнозних моделей необхідно виявити фактори, від яких суттєво залежить прогноз; з'ясувати їх співвідношення з прогнозованим явищем; розробити алгоритм і програми моделювання змін довкілля під дією певних факторів.

Для здійснення стратегічної екологічної оцінки використано вищевказані методи, зокрема здійснено: збір та аналіз інформації про поточний стан складових довкілля, включаючи значення ключових екологічних показників; проведення аналізу слабких та сильних сторін проекту Стратегії з точки зору екологічної ситуації; проведення консультацій з громадськістю щодо екологічних цілей; проведення оцінки впливу Стратегії на складові довкілля та на стан здоров'я й добробут населення; надано рекомендації із моніторингу фактичного впливу впровадження Стратегії на довкілля.

8.3. Планувальні альтернативи

В процесі стратегічної екологічної оцінки розглядався варіант просторових альтернатив території громади, за інерційним сценарієм розвитку (відповідно до інерційного сценарію ДДП, визначеного SWOT-аналізом).

На основі аналізу отриманих вихідних даних було визначено перелік основних проблем, наявних на території громади, розглянуто існуючий стан та прогнозовано його зміни в разі, якщо не буде вжито заходів із ліквідації основних проблем території. Наслідки розглянуто в розділі 2.

Основним варіантом впровадження заходів по охороні навколишнього природного середовища Срібнянської громади, який розглянуто під час стратегічної

екологічної оцінки була "Стратегія розвитку Срібнянської територіальної громади Чернігівської області на 2021–2027 роки", та "План із реалізації стратегії розвитку Срібнянської територіальної громади на 2021–2023 роки" які є додатком до цього Звіту. Оцінка ефективності вказаного альтернативного варіанту відображена у цьому Звіті. За результатами аналізу Стратегії та отриманих зауважень та пропозицій, що надійдуть під час процедури стратегічної екологічної оцінки, буде запропоновано доповнити Стратегію додатковими заходами, наведеними в таблиці 7.2.

8.4. Фактори, які не було враховано під час підготовки звіту

Не враховано характеристики кожного окремого запроєктованого об'єкта та їх потенційний вплив на навколишнє середовище, оскільки такий детальний аналіз виконується на наступних етапах планування для кожного об'єкта окремо (процедура ОВД, тощо).

9. УСКЛАДНЕННЯ (НЕДОСТАТНІСТЬ ІНФОРМАЦІЇ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ) ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ СТРАТЕГІЧНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОЦІНКИ

Серед факторів, що ускладнили проведення стратегічної екологічної оцінки можна виділити наступні:

- Відсутність статистичних відомостей та інших характеристик для кожного окремого населеного пункту громади та просторової прив'язки статистичних даних та рішень Стратегії для можливості більш цілісної їх оцінки;
- Неповнота оцінки проблем довкілля та пріоритизації таких проблем, пов'язані з недостатньою взаємодією суб'єктів, прямо та опосередковано пов'язаних із територією, на яку розробляється Стратегія.

10. ЗАХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

10.1. Вибір екологічних показників

Екологічні показники є основним інструментом для проведення оцінки стану навколишнього середовища в країнах Східної Європи, Кавказу та Центральної Азії. Вибрані належним чином показники, що базуються на достатніх часових рядах даних (часові тренди), можуть не тільки відображати основні тенденції, але й сприяти аналізу причин та наслідків екологічної обстановки, що склалася. Також дозволяють спостерігати за ходом здійснення та ефективністю екологічної політики в країнах.

В залежності від ролі показника в оцінці конкретного питання показники класифікуються за схемою Європейської агенції з навколишнього середовища РС-Т-С-В-Р (DPSIR): Рушійні сили – Тиск – Стан – Вплив – Реагування.

РС – Рушійні сили (Driving force) – соціально-економічні фактори та види діяльності, що посилюють або зменшують навантаження на довкілля.

Т – Тиск (Pressure) – пряме антропогенне навантаження на довкілля, що здійснюється через викиди та скиди забруднюючих речовин, використання природних ресурсів.

С – Стан (State) – відносяться до поточного стану та тенденцій змін навколишнього середовища, що включають також параметри якості основних складових довкілля.

В – Вплив (Impact) – наслідки зміни довкілля для здоров'я населення, наслідки для природи та біорізноманіття.

Р – Реагування (Response) – конкретні дії, що спрямовані на вирішення екологічних проблем.

Згідно системи аналізу за цієї схемою, соціальний і економічний розвиток збільшує тиск на довкілля і, як наслідок, спричиняє зміни довкілля - наприклад, створення адекватних умов для здоров'я, доступності ресурсів і біорізноманіття. Нарешті, це призводить до протистояння людського здоров'я, екосистем і матеріалів, які можуть спричинити негативну соціальну реакцію, що підтримується рушійними силами через тиск на довкілля або фактори впливу безпосередньо, через адаптацію або запобіжні дії¹³.

10.2. Індикатори моніторингу

В цьому звіті було проаналізовано рушійні сили, їх тиск на середовище та вплив, а також запропоновано варіанти реагування. За результатами було відібрано індикатори моніторингу наслідків виконання Стратегії, відповідно до вимог Закону України "Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року" та індикатори виконання Цілей сталого розвитку для України¹⁴, які корелюють із завданнями Стратегії. Зазначені в Розділі 11 Стратегії показники моніторингу уточнено та приведено у відповідність до вимог діючого законодавства (табл. 10.1)

¹³ <https://menr.gov.ua/content/ekologichni-pokazniki.html>

¹⁴ https://menr.gov.ua/files/docs/%D0%9D%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D1%8C%20%D0%A6%D0%A1%D0%A0%20%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8_%D0%BB%D0%B8%D0%BF%D0%B5%D0%BD%D1%8C%202017%20ukr.pdf

Таблиця 10.1.*

Рушійні сили	Компоненти довкілля, які зазнають впливу							
	Атмосферне повітря	Клімат	Вода	Земельні ресурси	Природоохоронні території	Біорізноманіття	Генерація відходів ^[2]	Здоров'я мешканців
СЦ 1. Розвиток людського потенціалу на засадах гендерної рівності та хорошого врядування								
1.1. Забезпечення доступу до якісної освіти	-	-	-	-	-	-	-	-
1.2. Просування здорового способу життя та розвиток спортивної інфраструктури	-	-	-	-	-	-	-	i-17
1.3. Створення єдиного культурного простору із збереженням основних факторів історичної самобутності Срібнянщини	-	-	-	-	-	-	-	-
1.4. Підвищення громадянської та гендерної обізнаності, соціальної активності мешканців громади	-	-	-	-	-	-	-	-
СЦ 2. Охорона довкілля, створення безпечного та комфортного життєвого середовища								
2.1. Модернізація та розвиток інженерної інфраструктури. Енергозбереження	i-1, i-3	-	i-6,,i-8	-	-	-	i-5	-

Звіт про стратегічну екологічну оцінку документу державного планування
 "Стратегія розвитку Срібнянської територіальної громади Чернігівської області на 2021–2027 роки"

2.2. Збереження та відновлення довкілля, підвищення екологічної культури мешканців громади	-	-	i-7	i-11	i-12	i-12	i-13,i-14,i-15	-
2.3.Збільшення кількості та покращення якості комунальних послуг	-	-	-	-	-	-	-	-

СЦ 3. Підвищення конкурентоспроможності громади на основі сталого розвитку пріоритетних галузей економіки

3.1.Стимулювання розвитку аграрного сектору	-	-	-	i-16	-	-	-	-
3.2.Розвиток переробки сільськогосподарської продукції	i-3	-	-	-	-	-	-	-
3.3.Покращення умов підприємницької діяльності	-	-	-	-	-	-	-	-
3.4. Забезпечення комплексного просторового планування розвитку території громади	i-3, i-1	-	-	i-9,i-10	i-12	i-12	i-13,i-14,i-15	-
3.5. Розвиток сполученого багатоманіття туризму та рекреації	-	-	-	-	-	-	i-13	-

**Примітка: моніторинг проводиться для тих операційних цілей, які мають прямий вплив на довкілля. Моніторинг впливу цілей, які матимуть опосередкований вплив на довкілля та здоров'я, не проводиться*

Таблиця 10.2
 Індикатори, їх опис та цільові показники

Звіт про стратегічну екологічну оцінку документу державного планування
 “Стратегія розвитку Срібнянської територіальної громади Чернігівської області на 2021–2027 роки”

Номер в таблиці 10.1.	Індикатор	Визначення	Джерело	Показники результативності ДДП
i-1	Якість повітря загалом по громаді	Показники згідно <u>Постанови № 827 від 14 серпня 2019 р.</u>	Автоматичні станції моніторингу	відповідно до показників постанови
i-2	Обсяг викидів парникових газів	Відповідно Закону України “Про засади моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів”	Статистична звітність згідно зазначеного Закону	-
i-3	Глобальний індикатор ЦСР 11.6.2 - усереднений річний рівень пилу в атмосферному повітрі населених пунктів громади	Показники PM25, PM10	Автоматичні станції моніторингу	Відповідно до показників індикатору, встановлених ЦСР
i-4	Індикатор ЦСР 11.5.1 - Обсяг викидів у атмосферне повітря забруднюючих речовин, % до рівня 2015 року	Обсяг викидів у атмосферне повітря забруднюючих речовин, % до рівня 2015 року	Статистична звітність суб'єктів господарювання	Відповідно до показників індикатору, встановлених ЦСР
i-5	індикатор ЦСР 6.3.2 - частка безпечно очищених стічних вод	Частка скидів забруднених (забруднених без очистки та недостатньо очищених) стічних вод у водні об'єкти у загальному обсязі скидів, %	Статистична звітність суб'єктів господарювання	Відповідно до показників індикатору, встановлених ЦСР
i-6	Аналіз проб, взятих з централізованої мережі та криниць громадського користування	Показники згідно <u>ДСанПіН 2.2.4-171-10</u>	Щорічний аналіз проб води із джерел питного водопостачання	не гірше, ніж встановлено <u>ДСанПіН 2.2.4-171-10</u>

i-7	Якість поверхневих вод	Показники <u>Нормативів ЕБВО від 30.07.12</u>	Щорічний аналіз проб води із відповідних поверхневих водних об'єктів	Відповідно до нормативів
i-8	індикатор ЦСР 6.2.1 - Частка сільського населення, яке має доступ до покращених умов санітарії, %	Кількість сільського населення, що використовує каналізаційні системи із очищенням стічних вод поділена на загальну кількість сільського населення громади	Статистична звітність суб'єктів господарювання	Відповідно до показників індикатору, встановлених ЦСР
i-9	Кількість порушень режиму прибережно - захисних смуг	Кількість порушень режиму прибережно - захисних смуг	Статистична звітність контролюючих органів, звернення громадян	Фактична кількість, не більше, ніж за попередній звітний період
i-10	Кількість порушень режиму зон санітарної охорони джерел питного водопостачання	Кількість порушень режиму зон санітарної охорони джерел питного водопостачання	Статистична звітність контролюючих органів, звернення громадян	Фактична кількість, не більше, ніж за попередній звітний період
i-11	Індикатор ЦСР № 15.2.1 - пропорція озеленених територій в громаді	площа фактичних озеленених територій поділена на площу території громади. Площа фактично озеленених територій визначається за індексом NDVI - густи багаторічна рослинність	дані дистанційного зондування землі (космоснімки Sentinel 2) інформація про площу території громади	Відповідно до показників індикатору, встановлених ЦСР
i-12	Індикатор ЦСР № 15.2.1 - Пропорція територій ПЗФ в громаді	площа фактичних озеленених територій поділена на площу території громади.	Дані земельного кадастру	Відповідно до показників індикатору, встановлених ЦСР

i-13	Загальний обсяг утворення ТПВ.	Обсяг утворення твердих побутових відходів, класифікованих згідно Державного класифікатора відходів ДК <u>005-96</u>	Статистична звітність суб'єктів господарювання (форма 1-ТПВ)	Відповідно до показників індикаторів ЦСР 12.4.1, 12.4.2
i-14	Глобальний індикатор ЦСР 12.5.1 - Рівень переробки відходів	Обсяг ТПВ, що спрямовуються на повторне використання та перероблення поділений на загальний обсяг утворення ТПВ	Статистична звітність суб'єктів господарювання (форма 1-ТПВ)	Відповідно до показників індикатору, встановлених ЦСР
i-15	Обсяг утворення небезпечних відходів	Обсяг утворення небезпечних відходів 1-3 класу небезпеки	Статистична звітність суб'єктів господарювання (форма 1-ТПВ)	Відповідно до показників індикатору, встановлених ЦСР
i-16	Індикатор ЦСР 2.3.3. Частка сільськогосподарських угідь під органічним виробництвом у загальній площі сільськогосподарських угідь.	Частка сільськогосподарських угідь під органічним виробництвом у загальній площі сільськогосподарських угідь.	За даними відповідного підрозділу МОС, на який покладено обов'язки за обліком угідь	Відповідно до показників індикатору, встановлених ЦСР
i-17	Індикатори завдання ЦСР 3.4.	Індикатори завдання ЦСР 3.4.	Статистична звітність Держстату та МОЗ	Відповідно до показників індикатору, встановлених ЦСР

10.3. Збір статистичних даних

Для Срібнянської ТГ є доцільним створення системи моніторингу стану довкілля, згідно вимог постанови Кабінету міністрів України № 391 від 30 березня 1998 р. [<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/391-98-%D0%BF#Text>].

10.4. Додаткова інформація щодо моніторингу довкілля

Перелік заходів із моніторингу не є вичерпним та може коригуватись відповідно до зміни завдань Стратегії. Основною цілями зазначеного в цьому розділі моніторингу довкілля є охорона здоров'я людей, сталий розвиток місцевої громади, збереження та відновлення біологічних ресурсів території, що в свою чергу дозволить забезпечити життєві потреби майбутніх поколінь мешканців Срібнянської ТГ.

Згідно ЗУ “Про стратегічну екологічну оцінку” ст.17 замовник СЕО у межах своєї компетенції здійснює моніторинг наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, один раз на рік оприлюднює його результати на своєму офіційному веб-сайті у мережі Інтернет та у разі виявлення не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, вживає заходів для їх усунення. Порядок здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, затверджує Кабінет Міністрів України.

11. ОПИС ЙМОВІРНИХ ТРАНСКОРДОННИХ НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ (ЗА НАЯВНОСТІ)

Реалізація рішень Стратегії не несе транскордонних наслідків для довкілля.

12. РЕЗЮМЕ НЕТЕХНІЧНОГО ХАРАКТЕРУ ІНФОРМАЦІЇ, ПЕРЕДБАЧЕНОЇ ПУНКТАМИ 1-10 ЦЬЄЇ ЧАСТИНИ, РОЗРАХОВАНЕ НА ШИРОКУ АУДИТОРІЮ

Оцінка проводилась паралельно з підготовкою ДДП “Стратегія розвитку Срібнянської територіальної громади Чернігівської області на 2021–2027 роки” та додатку до неї “План із реалізації стратегії розвитку Срібнянської територіальної громади на 2021–2023 роки”, тому проведені в рамках СЕО консультації і виконаний аналіз використано для оптимізації Стратегії з точки зору впливу на довкілля, у тому числі на здоров'я населення.

З метою визначення потенційного негативного впливу планової діяльності на стан довкілля, а також можливих конфліктів з цілями екологічної політики, зазначеними в інших документах стратегічного характеру, було проаналізовано зміст Стратегії за операційними цілями та їх заходами, зокрема відповідно до Плану заходів на

За підсумками СЕО були запропоновані узагальнені заходи щодо покращення стану навколишнього природного середовища, зокрема під час виконання положень Стратегії. Також було конкретизовано і доповнено заходи із моніторингу наслідків виконання Стратегії, серед яких в першу чергу зменшення негативного впливу на житлову зону та біотопи.

Таким чином, Срібнянська селищна рада повинна забезпечити реалізацію наступних заходів:

- Забезпечити вирішення питання поводження з відходами, окрім передбачених Стратегією заходів повести провести інформаційно-просвітницьку кампанію серед населення щодо правил поводження із відходами та можливих наслідків для довкілля та здоров'я у

разі їх недотримання;

- Забезпечення заходів із моніторингу стану довкілля, зокрема якості атмосферного повітря та водних ресурсів громади;
- Провести інвентаризацію земель громади;
- Провести інвентаризацію зелених насаджень на території Срібнянської територіальної громади згідно з „Інструкцією з інвентаризації зелених насаджень у населених пунктах”, затвердженою наказом Державного комітету з будівництва, архітектури та житлової площі України у 24.12.2001 No 226 (зі змінами);
- Контроль дотримання режиму прибережно - захисних смуг водних об'єктів та санітарно-захисних зон джерел питного водопостачання;
- Впровадження системи моніторингу стану довкілля, інтегровану із системою містобудівного кадастру.
- Провести інформаційну кампанію серед населення щодо місць розташування об'єктів ПЗФ та цінності таких територій для громади, особливостей їх використання. Провести інформаційну кампанію серед населення щодо призначення та цінностей територій Смарагдової мережі (особливо в розрізі проекту ЗУ “Про Екомережу”, який планується до прийняття).
- Ввести заходи із сприяння розвитку неорного землеробства, інформування про можливості і переваги ведення сталого на ділянках із частковими обмеженнями на ведення сільськогосподарської діяльності, можливостями щодо екологічної сертифікації продукції, призначеної для експорту тощо.